

Jaarverslag 2015

Stichting Koninklijke Auris Groep

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	3
2	De organisatie: Koninklijke Auris Groep	4
2.1	Missie en visie.....	4
2.2	Kernwaarden.....	4
2.3	Structuur: dichtbij cliënt en leerling in regio's.....	4
2.4	Raad van Bestuur.....	5
2.5	Raad van Toezicht.....	6
2.6	Medezeggenschap.....	8
2.7	Klachten, incidenten en vertrouwenspersonen.....	9
3	Verbinding en samenwerking	11
3.1	Cluster-2 onderwijs.....	11
3.2	Zorg: audiologie en behandeling zintuiglijk gehandicapten.....	11
4	Beleid en resultaat	12
4.1	Kwaliteit.....	12
4.2	Zorg.....	12
4.3	Onderwijs.....	13
4.4	Onderzoek.....	13
4.5	Mensen.....	14
4.6	Middelen: bedrijfsvoering.....	15
4.7	Financiële toelichting (inclusief continuïteit van de organisatie).....	16
5	Regio's	24
5.1	West.....	24
5.2	Noordwest.....	24
5.3	Midden.....	24
5.4	Zuid.....	25
6	Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	26
6.1	Algemeen.....	26
6.2	Financiën.....	26
7	Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	30
7.1	Algemeen.....	30
7.2	Financiën.....	30
8	Geconsolideerde jaarrekening Stichting Koninklijke Auris Groep	34
8.1	Geconsolideerde balans per 31 december 2015.....	34
8.2	Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2015.....	35
8.3	Kasstroomoverzicht geconsolideerd 2015.....	36
8.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de enkelvoudige en in de geconsolideerde jaarrekening.....	37
8.5	Toelichting op de geconsolideerde balans.....	41
8.6	Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten.....	51
9	Enkelvoudige jaarrekening Stichting Koninklijke Auris Groep	59
9.1	Enkelvoudige balans per 31 december 2015.....	59
9.2	Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2015.....	60
9.3	Toelichting op de enkelvoudige balans.....	61
9.4	Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten.....	69
9.5	Overige gegevens.....	74
9.6	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	75

1 Voorwoord

Sinfonia was de titel van het jaarplan voor 2015. Letterlijk betekent dit samenklank. We kunnen stellen dat we het afgelopen jaar gewerkt hebben aan de samenklank binnen en buiten Auris.

De bekostiging van de zorg is in zijn geheel overgegaan van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten naar de Zorgverzekeringswet. In het ontwikkelen van een toekomstbestendig zorgbeleid werken we nauw samen met de andere instellingen in onze branche. De invoering van Passend Onderwijs krijgt steeds meer vorm. Samen met de partners geven we vorm aan het antwoord op de onderwijsbehoefte van de leerling en de ondersteuningsbehoefte van de school. Daarin zoeken we de dialoog op. In pilots onderzoeken we wat mogelijk is en waar we voor alle betrokkenen het beste resultaat kunnen behalen. Het uitgangspunt is dat het aanbod snel toegankelijk is en zo min mogelijk bureaucratie met zich meebrengt. De inbreng van de professional is hierbij van groot belang. Want in de praktijk krijgt de uitvoering gestalte. We zien het op veel plaatsen goed gaan en er zijn nog een aantal punten waarop we moeten verbeteren.

We kunnen ook terugkijken op een jaar waar in we successen konden vieren. Opnieuw mochten drie Auris-scholen het predicaat Excellente School in ontvangst nemen. De CIO-certificering is verstrekt zonder opmerkingen. De Weerklank, De Spreekhoorn, de Professor van Gilseschool, AED (cluster-2) zijn succesvol gefuseerd met Auris. In de vier regio's wordt de samenwerking vormgegeven met de gemeentes, regionale organisaties, overig onderwijs en zorg en al die partijen die kunnen bijdragen aan de toekomst en het welbevinden van onze leerlingen en cliënten, zoals arbeidsmarkt en kenniscentra.

Aan de binnenkant van de organisatie hebben we gewerkt aan de vernieuwing van de medezeggenschap. De bouw van het Audiologisch Centrum Rotterdam en het Centraal Bureau op een nieuwe locatie in Rotterdam is in volle gang. De planning is dat we 1 september 2016 kunnen verhuizen. Daarnaast wordt gewerkt aan het samenbrengen van alle onderwijsarrangementen onder één dak. Dit wil zeggen dat vanuit verschillende kernen in de regio alle onderwijsarrangementen kunnen worden aangeboden. Concreet betekent dit dat de ambulante dienst van Auris werkt vanuit de Auris-scholen.

Het afgelopen jaar hebben we de 'Sinfonia Auris' gecomponeerd en uitgevoerd. De ouverture heeft geklonken. Daarin was de outline van de Sinfonia Auris te horen. We zijn nog niet klaar. De komende jaren zullen we nog hard aan het werk moeten om het tot een klinkend geheel te componeren waarin we in samenklank met alle betrokkenen onze doelen realiseren.

Met vriendelijke groet,
Th. (Dick) N. de Boer en H. (Heidi) de Bruijn
Raad van Bestuur

2 De organisatie: Koninklijke Auris Groep

Statutaire naam	Stichting Koninklijke Auris Groep
Adres	Bachstraat 9
Postcode	2807 HZ Gouda
Website	www.auris.nl
E-mailadres	info@auris.nl
Kamer van Koophandel	24334929

De Koninklijke Auris Groep (Auris) bestaat uit drie stichtingen: Stichting Koninklijke Auris Groep, Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep en Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep.

2.1 Missie en visie

Auris is de professionele partner van mensen die ondersteuning nodig hebben bij horen, spreken of taal. Onze missie krijgt gezicht in de dagelijkse praktijk. Auris biedt diensten en producten aan in het Nederlandstalig gebied. De kernactiviteiten zijn voorlichting, preventie, diagnostiek, begeleiding, behandeling en scholing. We doen dat zelf, samen met anderen, of weten de weg naar andere aanbieders.

Wij starten vanuit de vraag van de cliënt en gaan in dialoog op zoek naar antwoorden. Auris streeft naar optimale participatie van de cliënt in de maatschappij. Dat betekent niet alleen ondersteuning bij leren en onderwijs, maar ook bij de voorbereiding op leven en werken in de maatschappij.

Het doel is dat onze cliënten zo veel mogelijk zelfstandig hun leven leiden en deelnemen aan de maatschappij.

2.2 Kernwaarden

De drie kernwaarden die Auris in praktijk brengt zijn:

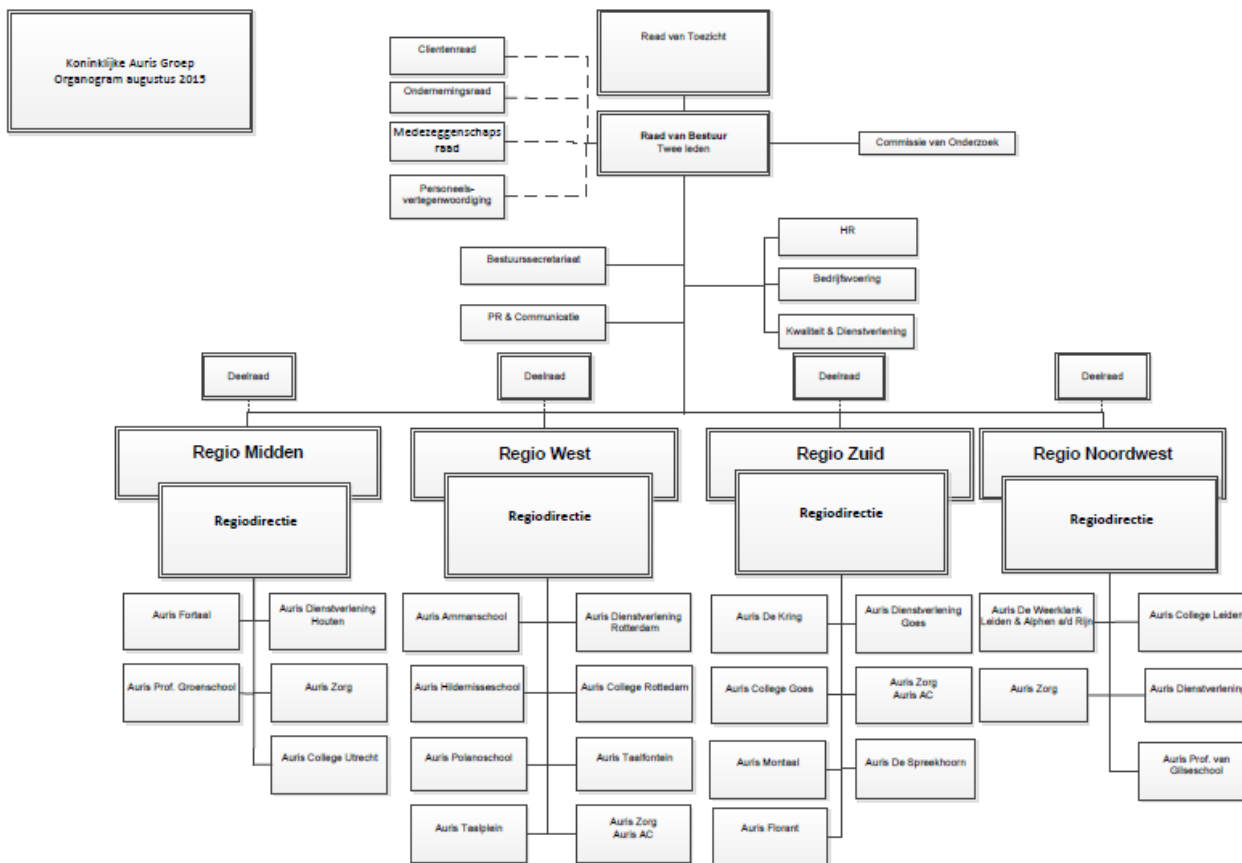
1. De cliënt centraal
2. Intern en extern verbinden
3. Rekenschap en resultaat

2.3 Structuur: dichtbij cliënt en leerling in regio's

De kern van de organisatie Auris is het werken met en voor de cliënten en leerlingen die doof of slechthorend zijn of een taalontwikkelingsstoornis hebben. Het creëren van toegevoegde waarde in de regio staat voorop. Daar krijgt de doorlopende ontwikkel-leerlijn tussen zorg (audiologie en behandeling) en onderwijsarrangementen (licht-medium-intensief) in praktijk vorm. Daar ervaren de cliënt en de leerling de meerwaarde van Auris en is de expertise ook voor andere belanghebbenden zichtbaar.

Deze horizontale verbinding van het aanbod werkt door in de inrichting en structuur van de organisatie. Tot op het niveau van de Raad van Bestuur is de aansturing van het sectorale aanbod op het gebied van onderwijs en zorg vervlochten, waarmee de cliënt en leerling ook daadwerkelijk centraal staan in de organisatie.

Auris kent twee niveaus van resultaatverantwoordelijkheid: Auris en de regio's (Zuid, Midden, West en Noordwest). Zij zijn één in hun oriëntatie op de maatschappelijke opdracht van Auris: de professionele partner zijn van mensen die ondersteuning nodig hebben bij horen, spreken of taal.

Figuur 1 Organogram Koninklijke Auris Groep

Regio

De regiodirectie is collectief verantwoordelijk voor het totaal aan activiteiten op het gebied van onderwijs en zorg in de regio en bepaalt daarbij hoe de organisatiebrede visie in de regio en op de locaties wordt vertaald. Iedere regiodirecteur heeft één of meer locaties onder directe aansturing. Daarnaast is de aansturing in de regio's op basis van geografische kernen toebedeeld. Ook zijn de inhoudelijke portefeuilles zorg, aanbod voor cliënten en leerlingen in de leeftijd 12- en 12+ toebedeeld om de samenhang in zorg- en onderwijsarrangementen in de praktijk goed vorm te kunnen geven.

Auris

Auris bestaat uit de Raad van Bestuur die, naast de drie stafafdelingen Bedrijfsvoering, Kwaliteit & Dienstverlening en HR, ook de Commissie voor Onderzoek (CvO), PR & Communicatie en het bestuurssecretariaat aanstuurt. De Raad van Bestuur heeft eind 2015 het besluit genomen om de ondersteuning door te ontwikkelen, waardoor de managementstructuur van het Centraal Bureau gaat wijzigen in Auris Ondersteunende Diensten.

2.4 Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur bestaat uit twee gelijkwaardige (collegiale) functionarissen met beiden een betekenisvol takenpakket, eigen verantwoordelijkheden, eigen mandaat en een eigen gezicht binnen en buiten de organisatie. De voorzitter van de Raad van Bestuur, Dick de Boer, draagt zorg voor de aansturing van de twee regio's Zuid en Midden, de portefeuille onderwijs, de Commissie van Onderzoek en de stafafdeling Bedrijfsvoering. Lid van de Raad van Bestuur, Heidi de Bruijn, heeft de aansturing van de regio's West en Noordwest onder haar hoede en richt zich op de portefeuilles zorg en audiologie. Daarnaast stuurde zij in 2015 de stafafdelingen HR en Kwaliteit & Dienstverlening aan.

Tabel 1 Samenstelling Raad van Bestuur

Naam	Bestuursfunctie	Nevenfuncties
Drs. Th. N. de Boer	Voorzitter	Voorzitter Siméa, branche-organisatie voor Cluster 2 onderwijs 2009 - 2015 Lid Raad van Toezicht Nederlands Gebarencentrum
Mw. H. de Bruijn	Lid	2011 - heden Lid Raad van Toezicht Stichting Kinderopvang Zoeterwoude 2011 – 1 oktober 2015 Lid Raad van Toezicht Stichting Kinderopvang Vianen

2.5 Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Auris heeft tot taak om toe te zien op het bestuur en met name erop toe te zien in hoeverre het bestuur door middel van strategie, beleid en beheer het doel van de stichting realiseert met oog voor de daarbij aan de orde zijnde belangen, processen, effecten en risico's. Daarnaast toetst de Raad van Toezicht of de Raad van Bestuur bij zijn beleidsvorming en de uitvoering van zijn bestuurstaken zicht houdt op het belang van de organisatie in relatie tot de maatschappelijke functie. Ook controleert de Raad van Toezicht of de Raad van Bestuur op een zorgvuldige en evenwichtige wijze de belangen van allen, die bij de stichting betrokken zijn, tegen elkaar afweegt.

De Raad van Toezicht en zijn commissies hebben op hoofdlijnen de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

1. Het goed werkgever zijn van en het zorgdragen voor een goed functionerende Raad van Bestuur.
2. Het zorgdragen voor een goed functionerend intern toezicht door de (leden van de) Raad van Toezicht.
3. Het functioneren als adviseur en klankbord voor de Raad van Bestuur.
4. Het houden van integraal toezicht op het beleid van de Raad van Bestuur en de algemene gang van zaken in de instelling.

In 2015 traden enkele wijzigingen op in de samenstelling van de Raad van Toezicht. De heer Patrick van den Brink is met ingang van 1 juli 2015 benoemd tot voorzitter van de Raad van Toezicht. Hij volgt hiermee de heer Ruud Oerlemans op die wegens de maximale statutaire benoemingstermijn is afgetreden met ingang van 1 juni 2015 (zie tabel 2).

De Raad van Toezicht heeft een remuneratiecommissie ingesteld. Deze commissie voert functioneringsgesprekken met de Raad van Bestuur en stelt de bezoldiging van de bestuurder vast. De remuneratiecommissie bestaat in ieder geval uit de voorzitter en uit een aangewezen lid. In 2015 was dat mevrouw Ingrid Vos. In 2015 vormden de leden van de remuneratiecommissie ook de werving en selectiecommissie ten behoeve van de zoektocht naar de uitbreiding van de Raad van Toezicht met twee leden die op bindende voordracht van de Medezeggenschapsraad (MR) en Cliëntenraad (CR) in 2016 zitting nemen in de Raad van Toezicht.

Tabel 2 Samenstelling Raad van Toezicht

Naam	Functie	Maatschappelijke functie	Nevenfuncties
Dhr. drs. R.W.C. Oerlemans MBA	Lid sinds 1 juli 2007 tot 1 juli 2015 Vicevoorzitter in de periode december 2012 tot 1 juli 2013 Voorzitter vanaf 1 juli 2013 Lid remuneratiecommissie Afgeleide functies: lid RvT AC Utrecht overgegaan in Commissie van Toezicht Partners in Verstaan	Directeur Bedrijfsvoering Openbaar Ministerie, parket Rotterdam	n.v.t.
Mw. ir. I. M. Vos	Op bindende voordracht van de CR lid vanaf 1 juni 2008 en verlengd tot 1 juni 2016 Lid remuneratiecommissie	Zelfstandig marketing adviseur en interim manager bij "Mark10"	n.v.t.
Mw. A.A.B. Fischer	Lid vanaf mei 2009 en verlengd tot mei 2017	Bestuurder / algemeen directeur Stichting ELAN	Lid Raad van Toezicht Marnix Academie Utrecht (pabo)

Naam	Functie	Maatschappelijke functie	Nevenfuncties
Mw. drs. A.M.C.G. Schouten	Lid vanaf 1 juli 2013 Afgeleide functies: lid Commissie van Toezicht Partners in Verstaan	Voorzitter Raad van Bestuur Stichting Zorgbalans	Lid Raad van Commissarissen FlexiCura BV
Dhr. drs. P. C. van den Brink	Lid sinds 1 juli 2014 en voorzitter vanaf 1 juli 2015	Directeur-bestuurder van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid	Lid Raad van Toezicht Vecht en IJssel

De Koninklijke Auris Groep, de NSDSK en Pento participeren in de Coöperatie Partners in Verstaan. Partners in Verstaan is de eenheid waaronder diverse samenwerkingsactiviteiten en de Stichting AC Utrecht vallen. De besturing valt onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van Partners in Verstaan, dat wordt gevormd door drie bestuursleden van de betrokken organisaties. Mevrouw Schouten en de heer Oerlemans, opgevolgd door de heer van den Brink, nemen namens de Koninklijke Auris Groep plaats in de Commissie van Toezicht.

Het toezichthoudend orgaan van Auris heeft een brede deskundigheid. De leden voegen verschillende expertises toe. De deskundigheid van de Raad van Toezicht wordt geborgd en verder ontwikkeld. Het in 2011 vastgesteld kader voor toezicht en informatieverstrekking wordt gehanteerd als een levend document dat wordt ingezet om het eigen functioneren te volgen en als hulpmiddel in het gesprek met de Raad van Bestuur. De Raad van Toezicht hanteert de Zorgbrede Governancecode (Brancheorganisaties Zorg, 2010) en de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs (PO-Raad, 2010).

In de jaarlijkse evaluatiebijeenkomst van de Raad van Toezicht reflecteert de Raad van Toezicht zowel inhoudelijk als procesmatig op het eigen functioneren, het functioneren van de Raad van Bestuur en de samenhang daartussen. De Raad van Bestuur wordt beoordeeld aan de hand van afspraken, resultaten, jaarstukken en de relatie/communicatie. De Raad van Toezicht houdt toezicht op de strategie en prestaties en de interne beheersings- en controlesystemen door bespreking van onder meer beleidsstukken en verantwoordingsdocumenten. Dit is structureel opgenomen in de jaarplanning van de Raad van Toezicht. Om het belang van de kwaliteit van de verschillende onderdelen van Auris te benadrukken, heeft de Raad van Toezicht besloten om iedere vergadering de kwaliteit binnen Auris op de agenda te plaatsen.

In de vergaderingen van de Raad van Toezicht waren onder andere de volgende onderwerpen aan de orde:

- Kwaliteit in brede zin.
- Doorlopen planning- en controlcyclus: goedkeuring van jaarplan en begroting, bespreken van trimesterrapportages en managementletter en goedkeuring van het jaarverslag.
- Toetreding van nieuwe partners in het kader van de instellingsvorming met Stichting Spaarnesant (Prof. Van Gilseschool), De Spreekhoorn en het cluster-2 deel van de Ambulante Educatieve Dienst (AED).
- Herinrichting medezeggenschapsstructuur onderwijs met ingang van 1 augustus 2015 gekoppeld aan de instelling Koninklijke Auris Groep.
- Samenwerking met NSDSK, Pento en Auris in de coöperatie Partners in Verstaan.
- Doorontwikkeling van de ondersteuning van Auris (Auris Ondersteunende Diensten).

De belangrijkste besluiten van de Raad van Bestuur waaraan de Raad van Toezicht zijn goedkeuring heeft verleend zijn:

- Samenwerking met Kentalis 12- en 12+ cluster-2 regio Midden. Deze samenwerking bestaat uit afspraken met betrekking tot bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het cluster-2 onderwijsaanbod licht, medium en intensief voor leerlingen 12- (in de leeftijd van de basisschool) en bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het cluster-2 onderwijsaanbod licht, medium en intensief voor leerlingen 12+ (in de leeftijd van het voortgezet onderwijs en het mbo).
- Financiële statuut en treasuryreglement.
- Wijziging in de onderlinge taakverdeling in de RvB: beide leden van de Raad van Bestuur blijven verantwoordelijk voor de aansturing van twee regio's en behouden ieder een inhoudelijke portefeuille (onderwijs of zorg). Ook de Commissie van Onderzoek blijft onafhankelijk gepositioneerd in de organisatie onder de aansturing van de voorzitter van de Raad van Bestuur. De voorzitter stuurt na implementatie van de doorontwikkeling ondersteuning Auris de business controller en bestuurssecretaris aan. Het lid van de Raad van Bestuur neemt de aansturing van de Directeur AOD en het bestuurssecretariaat op zich.
- Eenjarige verlenging van contract met accountant.
- Instellingplan Stichting Onderwijs Auris 2015–2019.
- Verkoop restkavel Boezemweg in Rotterdam.

- Honorering RvT-leden.

Met betrekking tot de samenstelling van het interne toezicht heeft de Raad van Toezicht besloten tot:

- Benoeming van de heer Patrick van den Brink tot voorzitter van de Raad van Toezicht met ingang van 1 juli 2015.
- Voorbereiding werving en selectie van twee leden van de Raad van Toezicht op bindende voordracht van de MR (onderwijskundig profiel) en de CR (bedrijfseconomisch-financieel profiel).

Daarnaast hecht de Raad van Toezicht waarde aan het periodieke overleg met de medezeggenschapsorganen. In 2015 heeft een afvaardiging van de RvT een overleg gevoerd met de voltallige medezeggenschap van Auris (Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad, Ondernemingsraad, Cliëntenraad en de Personeelsvertegenwoordiging van het Centraal Bureau) en de Raad van Bestuur. Ook zijn de voorzitters van de medezeggenschapsorganen (of vertegenwoordigers hiervan) aangesloten bij een RvT-vergadering.

2.6 Medezeggenschap

Auris had in 2015 vier formele medezeggenschapsorganen. Voor de Stichting Zorg zijn er de Cliëntenraad (Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen) en de Ondernemingsraad (Wet op de ondernemingsraden). Voor de Stichting Onderwijs was er tot 1 augustus 2015 de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad Scholen (GMR) op grond van de Wet medezeggenschap op scholen. Na instellingsvorming is dit gewijzigd in één MR en vier regionale deelraden. Het Centraal Bureau is ondersteunend aan het primaire proces op de werkvloer en heeft daarmee een andere positie binnen de organisatie. In 2015 heeft de Personeelsvertegenwoordiging (PVT), bestaande uit vier leden, de belangen van de medewerkers van het Centraal Bureau behartigd.

Tabel 3 Vaste vergaderfrequentie medezeggenschap

Medezeggenschapsorgaan	Aantal vergaderingen
(G)MR	6 x voorzitter Raad van Bestuur
OR	5 x lid Raad van Bestuur
Cliëntenraad	3 x lid Raad van Bestuur
Personeelsvertegenwoordiging	10 x Raad van Bestuur
Collectief	2 x Raad van Bestuur

In 2015 heeft Auris in lijn met de versterking van de medezeggenschap, de medezeggenschap Stichting Onderwijs met ingang van 1 augustus 2015 in lijn gebracht met de zeggenschap door regionale deelraden in te richten in de regio's. De MR bestaat formeel uit acht leden: vier medewerkers werkzaam in de vier regio's en vier ouders van leerlingen uit de vier regio's en is aangevuld met twee advies-kwaliteitszetels voor ouders van leerlingen met begeleiding (ambulante dienstverlening) van de instelling. Deze ouders hebben spreekrecht en zijn gekozen door en uit de ouders van leerlingen met begeleiding van de instelling (licht/medium arrangement). De deelraden bestaan uit tweemaal zoveel leden als locaties aanwezig zijn in de betreffende regio, waarbij altijd een gelijk aantal ouders als medewerkers lid zijn van een deelraad. Ook aan de deelraad is één advies-kwaliteitszetel toegevoegd voor ouders van leerlingen met begeleiding (ambulante dienstverlening) van de instelling. Om de besluitvorming te stroomlijnen is een ambtelijk secretaris medezeggenschap aangesteld.

De OR heeft voorbereidingen getroffen om waar mogelijk aan te sluiten op deze structuur door een instellingsbesluit voor te bereiden waarin de inrichting van regionale onderdeelcommissies is geregeld. De PVT heeft voorbereidingen getroffen om de juridische inbedding van de medezeggenschap van medewerkers van het Centraal Bureau te formaliseren in 2016. Tot slot heeft de cliëntenraad nieuwe leden geworven.

Tabel 4 Onderwerpen instemming en advies Auris-breed

Onderwerp	Orgaan	Verzoek	Reactie	Actie
Benoeming voorzitter Raad van Toezicht	GMR	Advies	Positief	Afgehandeld
Wijziging samenstelling regiodirectie West	Medezeggenschapsorganen regio West	Advies OR en GMR ter informatie	Positief	Afgehandeld en aandachtspunten zijn opgepakt
Nieuwe medezeggenschapsstructuur Auris Onderwijs	MR'en fusiepartners Prof. van Gilseschool, De Spreekhoorn cluster-2 AED	Instemming	Positief m.u.v. AED cluster-2	Afgehandeld na instellingsvorming 1 augustus 2015
Faciliteitenregeling	GMR	Instemming	Positief	Afgehandeld
Addendum Spaarnesant	GMR	Instemming	Positief	Afgehandeld
Basismodel (cao PO)	GMR	Instemming	Positief	Afgehandeld
Financieel statuut	GMR	Advies	Positief	Afgehandeld
Vakantierooster 2015-2016	GMR	Advies	Positief; afstemming op regioniveau	Afgehandeld
Werkpraktijk en inschaling logopedisten Auris Onderwijs	GMR	Advies	Opmerkingen geplaatst bij advies	Aandachtspunten opgepakt door Raad van Bestuur
Aanpak bestuursformatieplan	GMR	Advies	Positief	Afgehandeld
Instellingsplan (v)so 2015–2016 en algemeen deel schoolgids	GMR	Instemming	Positief	Afgehandeld
Informatie aansturing in de regio's en advies gevolgen voor dienstverlening	GMR	Advies	Positief	Afgehandeld
MR-statuut, MR-reglement, reglement deelraad, Faciliteitenregeling MR en DR	GMR	Instemming	Positief	Afgehandeld
Doorontwikkeling ondersteuning Auris	PVT	Advies	Positief	Aandachtspunten opgepakt door Raad van Bestuur
Samenwerking 12-/ 12+ Kentalis regio Midden	MR	Instemming	In afwachting van regeling der gevolgen	Acties zijn opgepakt
Interne mobiliteitsregeling	MR, OR, PVT	Instemming	Aanvullende vragen gesteld	In gesprek met mz
Jaarplan en begroting 2016	MR, OR, PVT en CR	Advies	Positief	Afgehandeld
Bestuursformatieplan opgenomen in jaarplan 2016	MR	Instemming	Aanvullende vragen gesteld	Acties zijn opgepakt

2.7 Klachten, incidenten en vertrouwenspersonen

De Koninklijke Auris Groep beschikt over een organisatie-brede klachtenregeling. Dit klachtenreglement is een regeling als bedoeld in artikel 2 Wet klachtrecht cliënten zorgsector (WKCZ), respectievelijk artikel 23 in de Wet op de expertisecentra (WEC). Bij de Koninklijke Auris Groep is een (externe, onafhankelijke) klachtencommissie belast met de behandeling van klachten in overeenstemming met het bepaalde in het reglement. De klachtenregeling geldt voor zowel medewerkers als cliënten/verzorgers.

De voorzitter van de klachtencommissie is niet werkzaam voor of bij Auris en maakt geen deel uit van de Raad van Bestuur. Dit waarborgt de onafhankelijkheid van de klachtencommissie. Medewerkers van de scholen en diensten, van de Raad van Bestuur, evenals ouders/voogden/verzorgers en leerlingen/studenten/deelnemers van de scholen en diensten en de interne vertrouwenspersonen kunnen geen zitting hebben in de commissie.

De klachtencommissie van de Koninklijke Auris Groep is ondergebracht bij de Stichting Onderwijsgeschillen, de heer drs. J. van Velzen verzorgt de coördinatie binnen het ambtelijk secretariaat.

De samenstelling van de klachtencommissie in 2015 is als volgt:

- De heer mr. M.J. Schutter (voorzitter, jurist).
- Mevrouw drs. D.J. Duyvis (lid, klinisch psycholoog en seksuoloog).
- De heer mr. W.G.G.M. van Holsteijn (lid, jurist, onderwijsdeskundigheid, werkzaam bij het Ministerie van OCW).
- Mevrouw drs. T.J.A.G.M. Raedts-Thomassen (lid, VGN, zorgdeskundigheid).

De klachtencommissie van de Koninklijke Auris Groep heeft in 2015 geen klachten behandeld.

Tabel 5 Aantal klachten in het verslagjaar 2015

	Aantal
Aantal klachten ingediend bij interne vertrouwenspersonen zorg/onderwijs	5
Aantal klachten ingediend bij klachtencommissie	0
Aantal door Auris-klachtencommissie in behandeling genomen klachten	0
Aantal klachten waarover de klachtencommissie advies heeft uitgebracht	0
Aantal klachten dat gegrond is verklaard	0

Behalve een formele klachtenprocedure kent de Koninklijke Auris Groep een laagdrempelige klachtenregeling, die eruit bestaat dat de klacht rechtstreeks wordt ingediend en besproken wordt met de verantwoordelijke leidinggevende. Van deze regeling op de werkvloer is een registratie beschikbaar, indien er een vertrouwenspersoon bij betrokken is.

In dit licht zijn er twaalf bezwaren aangetekend bij de Commissie van Onderzoek, variërend van verschillen van inzicht over toelaatbaarheid tot het voorstel voor het onderwijsarrangement dat is gedaan. Hier is adequaat op gereageerd door in overleg te gaan met betrokkenen. Ook is een second opinion uitgevoerd om de toelaatbaarheid te toetsen. De Raad van Bestuur heeft in zeven gevallen een bemiddelende rol gespeeld in het oplossen van klachten over onderwijs met betrekking tot bejegening, inzet tolkvoorziening, taxivervoer en de inhoudelijke begeleiding die is geboden en een keer deze rol genomen met betrekking tot een klacht over Auris Zorg.

Vertrouwenspersonen

Uit de rapportage van de interne vertrouwenspersonen blijkt dat er vijf klachten op de locaties in behandeling zijn genomen en aldaar ook zijn opgelost dan wel doorgezet naar de Auris klachtencommissie. De interne vertrouwenspersonen zijn 43 maal geconsulteerd bij problemen of situaties op de locaties.

Er zijn 27 meldingen in het kader van de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Dit betreft niet altijd directe meldingen aan 'Veilig thuis' het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling: in sommige gevallen hebben medewerkers zaken gesignaleerd en vervolgens, al dan niet in overleg met de betrokkenen, al dan niet besloten om een formele melding te doen. Er is in ieder geval één melding gedaan bij Veilig thuis. Verschillende leerlingen zijn intensief gevolgd in verband met een zorgelijke thuissituatie.

In iedere regio zijn ook externe vertrouwenspersonen aangesteld die door medewerkers geconsulteerd kunnen worden over ongewenste omgangsvormen en grensoverschrijdend gedrag, waaronder pesten, discriminatie, (seksuele) intimidatie, agressie en geweld. De rol van de externe vertrouwenspersoon wordt in het lijn met de actualisatie van het klachtenreglement en de hieruit voortvloeiende positionering van de interne vertrouwenspersoon tegen het licht gehouden.

3 Verbinding en samenwerking

3.1 Cluster-2 onderwijs

Vanaf 1 augustus 2015 zijn er vier cluster-2 instellingen in Nederland, waar de Koninklijke Auris Groep (Onderwijs) ook onderdeel van uitmaakt. Op landelijk niveau wordt het beleid afgestemd met Siméa en andere landelijke brancheorganisaties voor het v(s)o. Om de expertise van Auris goed zichtbaar te maken en te houden voor onze partners is er in de vier regio's en op landelijk niveau gewerkt aan een netwerkplan waarin de stakeholders in beeld zijn gebracht. In 2016 wordt dit plan verder verfijnd. De regiodirecteuren van de verschillende Auris-regio's werken aan het versterken van de relatie met de samenwerkingsverbanden en de zorgaanbieders in de regio.

3.2 Zorg: audiologie en behandeling zintuiglijk gehandicapten

Auris werkt nauw samen met andere zorgaanbieders binnen SIAC (Stichting Samenwerkende Instellingen Auditief en Communicatief beperkten) in het kader van de ontwikkeling van zorgprogramma's in de Zorgverzekeringswet. De sectie Onderzoek en Innovatie richt zich onder meer op afstemming van wetenschappelijk onderzoek, zichtbaarheid in de instellingen en het bevorderen van de toegankelijkheid van de resultaten voor de professionals. De behandelmonitor voor ZG-cliënten (BergOp) is een belangrijk instrument dat door de sectie in samenwerking wordt ingezet en doorontwikkeld.

Binnen de coöperatie 'Partners in Verstaan' voert Auris in samenwerking met NSDSK en Pento bijvoorbeeld wetenschappelijk onderzoek uit naar de effectiviteit van behandelgroepen. Deze partners streven ernaar gezamenlijk koploper te zijn en het beste aanbod voor de cliënt in de branche te kunnen bieden, zowel qua inhoud als kwaliteit.

4 Beleid en resultaat

In 2015 is gewerkt aan de regionale versterking van de doorlopende ontwikkel-leerlijnen tussen zorg (audiologie en behandeling) en onderwijsarrangementen (licht-medium-intensief). Het beleid heeft zich toegespitst op kwaliteit, zorg, onderwijs, onderzoek, mensen en middelen. De resultaten hiervan staan in dit hoofdstuk beschreven.

4.1 Kwaliteit

Binnen Auris blijft de kwaliteit essentieel in alle processen binnen zorg en onderwijs. Ook in 2015 heeft CIIO een audit gehouden bij de zorg- en de stafafdelingen. Hiermee is het certificaat wederom toegekend tot oktober 2016. Voor de onderwijsarrangementen is in 2015 ook een kwaliteitshandboek opgesteld. Hierin staan zowel het primaire proces beschreven als de beleidsvormende ondersteuning. De basis voor de totstandkoming van het kwaliteitshandboek is de Kwaliteitsnorm Speciaal Onderwijs (ontwikkeld door Lecso). Uiteindelijk zal dit ook resulteren in een CIIO-certificering voor onderwijs. Daarnaast is in 2015 een start gemaakt met de ontwikkeling van een kwaliteitshandboek voor Auris Entree. Doel is ook hierbij om eenduidige processen vast te leggen en de kwaliteit van Auris Entree te borgen. In 2016 zal dit afgerond worden en bij de CIIO-certificering worden betrokken.

Alle scholen binnen Auris hebben een basisarrangement van de Inspectie voor het Onderwijs. Drie scholen hebben het predicaat Excellente School ontvangen. In 2015 hebben scholen opnieuw een aanvraag voor het predicaat Excellente School ingediend dat, bij toekenning, drie jaar geldig zal zijn.

Elk jaar voert Auris zelf een doorstroomanalyse bij so en vso uit op basis van de vragenlijst die voor de Inspectie voor het Onderwijs wordt ingevoerd. Hiermee krijgt de Raad van Bestuur en de regiodirectie zelf inzicht in de kwaliteit van de scholen. In 2015 is voor het vso een programma aangeschaft. 'Attrack', dat in de toekomst deze analyses kan uitvoeren en het proces voor het verzamelen van de benodigde gegevens kan vergemakkelijken.

Auris is uitgenodigd door de Inspectie voor het Onderwijs om deel te nemen aan een pilot voor het nieuwe toezichtskader 2017, omdat Auris haar kwaliteitssysteem goed beschreven heeft. In dit toezichtskader ligt de nadruk meer op bestuurlijke verantwoordelijkheid en het zicht van het bestuur op de kwaliteit van de scholen. In de pilot wordt een uitgebreid gesprek gehouden met het bestuur van Auris en een aantal verificatieonderzoeken gehouden bij Auris-scholen.

Om de kwaliteit op scholen te monitoren wordt er driejaarlijks een interne audit gehouden op de zorg- en onderwijslocaties. De interne audits worden vanuit de afdeling Kwaliteit & Dienstverlening gecoördineerd. In 2015 zijn er interne auditoren uit het primaire proces van zorg en onderwijs intern opgeleid om de interne audits uit te voeren. Hiermee wordt meer nadrukkelijk een verbinding gelegd tussen de interne audits en het werken in het primaire proces. In 2016 zullen de audits worden uitgebreid naar de ambulante dienstverlening van Auris.

Om de ervaring van cliënten binnen Auris te monitoren is in 2015 een nieuw cliëntervaringsonderzoek ontwikkeld. Uitgangspunt is dat medewerkers uit het primaire proces direct met de resultaten van het onderzoek aan de slag kunnen en dat rapportages op managementniveau later volgen. Het proces en de inhoud is in 2015 samen met medewerkers uit het primaire proces ontwikkeld. In 2016 zal het cliëntervaringsonderzoek worden afgenomen bij het so, vso en bij de AD.

4.2 Zorg

Auris ondersteunt, onderwijst en behandelt cliënten op kwalitatief hoogstaand niveau en in een sluitend ketenaanbod in de regio. Auris heeft binnen het samenwerkingsverband SIAC meegewerkt aan de start van de ontwikkeling van zorgprogramma's voor de sector auditief en / of communicatief (ZG AUD). Dit om de cliënten en zorgverzekeraars meer inzicht te bieden in de behandelingen die zij in het kader van aanspraak ZG in de Zorgverzekeringswet bieden. In de ontwikkeling is gewerkt vanuit de kenmerken en vragen van de cliënt (cliëntprofielen en behandelprofielen), is het behandelaanbod van de organisaties in een overkoepelend model gezet (behandelmodules) en zijn deze aan elkaar gekoppeld (zorgprogramma's).

In 2015 is een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden van Auris binnen het gemeentelijk domein. Hierbij is onderzocht of (potentiële) cliënten, andere professionals, instellingen, organisaties (klanten) en financiers vragen hebben waar Auris nog niet aan voldoet en of er in het sociale domein taken liggen waar Auris een goed

antwoord op kan bieden. De nadruk wordt gelegd op het actief verbinding zoeken en onderhouden met het gemeentelijk domein.

4.3 Onderwijs

Bij de vaststelling van de begroting 2015 zijn extra financiële middelen ingezet om de invoering van Passend Onderwijs goed te laten verlopen. De middelen, die gedekt worden uit de reserves zijn onder andere ingezet op het gebied van professionalisering, inrichting van onderwijsarrangementen en ICT-oplossingen.

Ervaar TOS

In 2015 heeft het ervaringscircuit, Ervaar TOS, de Siméa Innovatieprijs 2015 gewonnen. Dit ervaringscircuit is ontwikkeld door Auris Dienstverlening Goes. Door een tiental opdrachten uit te voeren ervaar je zelf hoe het is om een taalontwikkelingsstoornis te hebben. Het circuit is bedoeld voor ouders, opvoeders, leerkrachten en begeleiders van kinderen met een TOS. Zowel binnen als buiten Auris is Ervaar TOS op veel plaatsen ingezet om meer bewustwording te creëren over wat een TOS is.

Met Woorden in de Weer

Een inhoudelijke kwaliteitsslag die Auris-breed al enige tijd is ingezet is de invoering van de methodiek 'Met Woorden in de Weer' op de behandelgroepen in Zorg en in het so. In 2015 is ook het vso gestart met de implementatie van 'Met Woorden in de Weer'. Voor de borging van de methodiek maken alle hbo-geschoolde medewerkers een kennistoets en een vaardigheidstoets enige tijd nadat de training is afgerond. Op vrijwel alle locaties van Zorg en so zijn in 2015 deze toetsen afgenomen. Het vso zal met de borging van 'Met Woorden in de Weer' starten in 2016. Op deze manier wordt het vergroten van de woordenschat van de cliënten binnen Auris bevorderd.

Ontwikkelingsperspectief

In afwachting van een nieuw leerlingvolgsysteem is het ontwikkelingsperspectief zoals dit binnen Auris wordt ingezet, gedigitaliseerd. De verschillende formats die gebruikt worden, zijn vertaald in een digitaal systeem. Op deze manier wordt bij de overgang van cliënten tussen verschillende arrangementen het ontwikkelingsperspectief zo centraal mogelijk gesteld en toegankelijk gemaakt voor de betrokken medewerkers. De implementatie van het Digitaal OPP zal in 2016 nog verder uitgebreid worden.

4.4 Onderzoek

Auris investeert in de ontwikkeling van nieuwe methoden en technieken, evidence-based onderzoek en (toegepast) wetenschappelijk onderzoek. In 2015 heeft Auris verschillende onderzoeksprojecten afgerond, onder andere een onderzoek naar FF luisteren. Deze onderzoeken richtten zich onder meer op de effectiviteit van interventies op het gebied van taalontwikkeling en het zelfbeeld van kinderen met communicatieve en/of auditieve beperkingen. De expertiserol van Auris staat altijd in relatie tot de directe dienstverlening en vormt zo een integraal onderdeel van het werk. Nieuwe vormen van diagnostiek en behandelingen worden ontwikkeld en oude en nieuwe behandelingen worden getoetst op kwaliteit (effectiviteit) en doelmatigheid.

Leergemeenschappen binnen Auris vormen een belangrijke rol in de expertiseontwikkeling van zorg- en onderwijsprofessionals. Binnen de leergemeenschappen wordt specifieke kennis gericht op de Auris-doelgroepen uitgewisseld en bediscussieerd. Auris beoogt met deze kennisuitwisseling de kritische en reflecterende houding van professionals te stimuleren, deskundigheid en evidence-based werken te bevorderen en interne en externe netwerken met betrekking tot onderzoek te vergroten. In de leergemeenschap hebben medewerkers die zijn geïnteresseerd in onderzoek en onderzoekers deel. Zij komen van verschillende (zorg- en onderwijs)locaties waardoor kruisbestuiving van expertise binnen de organisatie plaatsvindt.

De praktijk van Auris wordt tevens gevoed met recente wetenschappelijke ontwikkelingen via het lectoraat door de zitting van de lector logopedie van de Hogeschool Utrecht in de Denktank Taal. Auris heeft deze Denktank Taal in het leven geroepen om nieuwe ontwikkelingen en inzichten op het gebied van taalontwikkeling/taalstoornissen en taalbeleid en de consequenties daarvan voor Auris te bediscussiëren en advies te geven aan het management. Auris werkt ook samen met Fontys in het project Kennisbenutting in onderzoekende scholen. De leergemeenschappen worden daarvoor ingezet, om met een aantal tools de onderzoekende houding van medewerkers verder te stimuleren.

De kennis die vanuit (wetenschappelijk) onderzoek wordt verkregen, moet worden omgezet naar nieuwe behandelmethoden. Het is noodzakelijk om deze kennis en vaardigheden gestructureerd aan te bieden in trainingen en cursussen. Auris heeft in dit kader onder andere het product metalinguïstische taaltherapie

(MetaTaal) ontwikkeld voor oudere kinderen met TOS. Dit product draagt bij aan expertise van professionals op het gebied van taalontwikkeling bij kinderen met TOS.

Auris heeft vanaf 2015 twee grote onderzoekstrajecten lopen, die vallen onder de onderzoekslijn 'evidence-based (effectieve) interventies'. Een van de onderzoekstrajecten richt zich op een groot struikelblok van kinderen met TOS: een te kleine woordenschat. Het doel van het onderzoekstraject is om een bestaande didactiek binnen Auris ('Met Woorden in de Weer') verder te onderbouwen en te verbeteren. In dit onderzoekstraject is een promotieonderzoek ondergebracht. Het tweede onderzoekstraject richt zich op metalinguïstische taaltherapie bij jongere kinderen met TOS. Dit is een vervolg op promotieonderzoek dat eerder uitgevoerd en gefinancierd werd door Auris, waaruit blijkt dat metalinguïstische taaltherapie effect heeft bij oudere kinderen met TOS. Doel van dit nieuwe promotietraject is te onderzoeken hoe de metalinguïstische ontwikkeling bij kinderen met TOS verloopt en vanaf welke leeftijd metalinguïstische taaltherapie ingezet kan worden bij kinderen met TOS.

Auris werkt met een behandelmonitor 'BergOp' om de ontwikkeling van kinderen te kunnen volgen. Data uit deze monitor maken het mogelijk voor professionals om de ontwikkeling op individueel cliëntniveau te kunnen evalueren en de behandeling bij te stellen. Daarnaast kan met data uit deze monitor op geaggregeerd niveau onderzocht worden wat de effecten van het Auris-behandelaanbod zijn.

In 2015 is er een subsidieaanvraag bij het Ministerie van VWS ingediend. Deze subsidieaanvraag heeft als doel om de kennisopbouw, kennisdeling en borging van expertise binnen Auris te waarborgen. De toekenning van de subsidie vindt in 2016 plaats.

4.5 Mensen

De kracht van Auris zit in haar mensen: de professionals van Auris zijn een cruciale factor in de dienstverlening aan haar leerlingen en cliënten. Investeren in de medewerkers van Auris is daarom investeren in zichzelf. In 2014 was de inzet van HR opgehangen aan de thema's deskundigheid, vitaliteit en flexibiliteit. Die lijn is in 2015 aangehouden.

Deskundigheid

In 2015 lag de focus op het toerusten van medewerkers op ontwikkelingen waarbij onderscheid werd gemaakt tussen scholingsbeleid (professionalisering), de ontwikkeling van de Auris Academie en de vormgeving en implementatie van het beoordelingsgesprek.

Het jaar 2015 was het jaar van de (voorbereiding van de) doorontwikkeling van de AOD (Auris Ondersteunende Diensten). Dit hangt nauw samen met de andere onderdelen van Auris. Professionalisering is hier een belangrijk onderdeel van. Immers, welke kant Auris op wil, is bepalend voor de richting die de ontwikkeling van medewerkers opgaat, aangezien deze met elkaar vervlochten zijn. Dat heeft er uiteindelijk toe geleid dat er een plan professionalisering is ontwikkeld dat in 2016 start. Datzelfde geldt voor de ontwikkeling van de Auris Academie. Bovendien is dit gekoppeld aan de strategische personeelsplanning van Auris die ook in 2016, en de jaren daarna, wordt uitgewerkt en verrijkt.

In de cao po is een aantal bepalingen opgenomen op het gebied van bekwaamheid en de inzet van een beproefd observatie-instrument. De invulling en uitwerking van de begrippen en bepalingen door cao-partijen heeft echter erg lang op zich laten wachten (najaar 2015). Mede daardoor is de vertaling daarvan naar Auris doorgeschoven naar 2016.

Over de ontwikkeling en invoering van het beoordelingsgesprek binnen Auris heeft een werkgroep zich gebogen. Uiteindelijk is door de Raad van Bestuur het besluit genomen om het beoordelingsgesprek om te zetten naar een ontwikkelgericht gesprek en hiervoor bestaand materiaal van de fusiepartners te gebruiken.

Vitaliteit

In 2015 zijn er veel ontwikkelingen geweest, vooral door de fundamentele wijzigingen die zijn doorgevoerd met ingang van de cao po 2015-2015. De belangrijkste onderwerpen hieruit zijn de invoering van de 40-urige werkweek ter verlichting van de werkdruk en de invoering van (een budget voor) duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Voor de cao po is een werkgroep opgestart (bestaand uit een aantal regiodirecteuren en HR-adviseurs) die zich over deze onderwerpen gebogen heeft. Deze werkgroep heeft de genoemde onderwerpen vertaald naar Auris en dit uitgewerkt. Vervolgens is de uitwerking ook ingevoerd binnen Auris, zowel voor de 40-urige werkweek als duurzame inzetbaarheid. Verdere mogelijkheden voor duurzame inzetbaarheid worden in 2016 verder onderzocht.

Flexibiliteit

Met de invoering van de Wet werk en zekerheid is het arbeids- en ontslagrecht grondig gewijzigd en ook Auris ondervindt hier de gevolgen van. Deze gevolgen waren in 2015 nog beperkt, vanwege het overgangsrecht dat gold voor zowel de cao gz als de cao po. Vooral de ketenregeling heeft invloed op het contractenbeleid binnen Auris. Hierop is in 2015 al een aanpassing gedaan in de praktijk van het wervings- en selectiebeleid. In 2016 zal dit verder vorm krijgen.

De gevolgen van de Wet werk en zekerheid worden meegenomen in de strategische personeelsplanning en de omvang en inzet van de flexibele schil.

Gevoerde beleid inzake beheersing uitkeringen na ontslag

De Koninklijke Auris Groep stuurt in het meerjarenformatiebeleid aan op een evenwichtige en verantwoorde formatieopbouw. Hiermee wordt bereikt dat ontslag van personeel in tijdelijke of vaste dienst zoveel mogelijk wordt voorkomen. Bij nieuwe vacatures worden deze eerst aan personeel waarvoor Auris de wachtgeldkosten draagt aangeboden.

Fusies

Per 1 augustus 2015 zijn twee fusiepartners toegetreden in respectievelijk de regio's Noordwest (Prof. Van Gilseschool en cluster-2 deel AED) en Zuid (De Spreekhoorn). De fusies zijn conform planning verlopen. De harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden wordt gestart in 2016.

Medewerkers: HR in cijfers

Binnen Auris is de gemiddelde leeftijd 45,9 jaar. Dit is een daling ten opzichte van 2014. Toen was de gemiddelde leeftijd 46,2 jaar. De gemiddelde leeftijd van Auris als totaal wordt vooral omhoog getrokken door de gemiddelde leeftijd van de medewerkers binnen Auris Onderwijs, die is 47,5 jaar. De gemiddelde leeftijd binnen Auris Zorg is 37,6 jaar. Het effect van de hogere leeftijd binnen onderwijs wordt vergroot door de verhouding van het aantal medewerkers tussen zorg en onderwijs. Auris Zorg heeft 239 medewerkers tegenover 1.160 bij Auris Onderwijs. Deze cijfers liggen eind 2015 veel hoger dan eind 2014 door de eerder genoemde fusies. Ook qua man-vrouwverdeling is er een verschil tussen Zorg en Onderwijs. Binnen Zorg is 6% van de medewerkers een man (vrouw: 94%) en binnen Onderwijs is dit 15% (vrouw: 85%), beduidend hoger.

Ten aanzien van het ziekteverzuim binnen Auris is er een lichte stijging: in 2015 bedraagt het ziekteverzuim 5,1% tegenover 5,0% in 2014 en 5,3% in 2013. Kanttekening hierbij is dat door de toetreding van de fusiepartners het werknemersbestand waar de cijfers op gebaseerd zijn van samenstelling is gewijzigd. Dat maakt beide jaren niet een-op-een vergelijkbaar.

PR & Communicatie

De afdeling PR & Communicatie heeft in 2015 advies gegeven over communicatie op strategisch en tactisch gebied. Daarnaast is met online en offline communicatie het management ondersteund. Er is een relatienetwerkplan gemaakt dat in 2016 verder wordt uitgewerkt. In 2015 zijn 19 nieuwe scholenwebsites en de AC website gerealiseerd. Er is geïnvesteerd in online marketing en daarmee worden goede resultaten behaald. Dit jaar zijn in overleg met de regiodirectie de schoolgidsen digitaal uitgegeven. Ook zijn een aantal nieuwe Auris-producten in samenwerking met de regio's gerealiseerd zoals het succesvolle voorlichtingsprogramma Ervaar TOS en het programma Sociaal Vaardig Communiceren. Auris Intranet is overgegaan naar een nieuwe versie en er is een begin gemaakt met de herinrichting daarvan.

4.6 Middelen: bedrijfsvoering

In 2012 is gestart met het programma verbetering administratieve organisatie 'van basis op orde' naar 'management control'. Hierin zijn de afgelopen jaren inmiddels de nodige stappen gezet, waarbij steeds de nadruk is gelegd op duurzame verbetering van de bedrijfsvoering. In 2015 is voor de verdere verbetering van interne beheersing en kwaliteit van de bedrijfsvoering ingezet op drie sporen:

- Innovatie: invoering van diverse nieuwe ICT-oplossingen.
In het verslagjaar is Exact Synergy ingevoerd voor de financiële concernadministratie, Proactive voor de workflows van financiële processen op locaties en een Qlikview dashboard voor realtime financiële informatie ten behoeve van bestuur en management.
Hiernaast is een begin gemaakt met de invoering van een document management systeem (JOIN) met aanvullende documentoplossingen, en een in 2015 succesvol aanbesteed leerlingvolgsysteem (Eduscope). Met de herinrichting van het intranet (Sharepoint) is een belangrijke basis gelegd voor de verdere verbetering van de interne communicatie.
- Beheersing van organisatorische veranderingen en grote veranderingen als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving.

In 2015 was als gevolg van eerdergenoemde fusies sprake van een organisatiegroei van 50%. Mede door de invoering van de ICT-oplossingen konden de extra werkzaamheden opgevangen worden met een vrijwel gelijkblijvende formatie op de ondersteuning.

Als gevolg van passend onderwijs is de administratie voor het beheer van een deel van het ondersteuningsbudget, waaruit de tegemoetkomingen voor circa 400 schoolbesturen worden verstrekt, verder verbeterd. In 2016 zal een ICT-oplossing voor het beheer hiervan worden ingevoerd.

De werkzaamheden als gevolg van de toenemende complexiteit van de declaraties voor behandelen (overgang van AWBZ naar Zvw) konden eveneens met behulp van een nieuwe ICT-oplossing worden beperkt tot een minimale formatie-uitbreiding.

- Toenemende complexiteit van het Auris-besturingsconcept stelt hoge eisen aan de sturing en inrichting van de ondersteuning.

Met de in gang gezette transitie van het Centraal Bureau naar Auris Ondersteunende Diensten is in 2015 begonnen met het inrichten van een toekomstbestendige ondersteuning die verder zal bijdragen aan de interne beheersing binnen Auris. Ook voor het meer in permanence brengen van de administratie is een ondersteunende oplossing aangeschaft, deze zal in de loop van 2016 worden ingezet.

Naast de inzet op genoemde drie sporen is in het verslagjaar gewerkt aan het verbeteren van deskundigheid van decentrale ondersteunende medewerkers. De contacten tussen de concernadministratie en de administratieve ondersteuning in het veld zijn geïntensiveerd en verbeterd. Standaardisering van interne administratieve spelregels is vormgegeven in AURA (Administratieve Uitvoeringsrichtlijnen Auris). De financiële processen zijn, vooruitlopend op de CIO-beoordeling voor Onderwijs, beschreven.

Ten behoeve van de verbetering van de planning- en controlcyclus hebben in 2015 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Upgrade begrotingsinstrumenten en allocatiemodel (loonkostenprognose tool en een intern allocatiemodel Onderwijs)
- Invoering Financieel Statuut en een Treasury Reglement
- Invoering van een ICT-oplossing voor de begeleiding van aanbestedingen (Negometrix). In 2015 is Negometrix bij de aanbesteding van een LVS en aanbesteding schoonmaak met goed resultaat ingezet.

Huisvesting

Als gevolg van de doordecentralisatie van buitenonderhoud van gemeenten naar schoolbesturen heeft Auris in 2015 extra middelen van het Ministerie van OCW ontvangen. Deze middelen zijn toegevoegd aan de lumpsumbekostiging. Hiernaast is een eenmalige bijdrage voor achterstallig onderhoud verstrekt. Deze laatste post is op basis van landelijke parameters verdeeld en betreft de overheveling van middelen, die gemeenten tot en met 2014 niet aan onderwijshuisvesting hebben besteed.

Met de start van de nieuwbouw voor het Audiologisch Centrum en het Centraal Bureau op het Ammanplein is in 2014 een aanvang genomen. Oplevering van de nieuwbouw zal in de zomer van 2016 plaatsvinden.

4.7 Financiële toelichting (inclusief continuïteit van de organisatie)

Continuïteit van de organisatie

Auris heeft een meerjarenbegroting opgesteld waarbij de financiële gevolgen van de belangrijkste verwachte ontwikkelingen in de komende jaren zijn opgenomen. De begroting dient met name om de trend van de ontwikkeling van baten en lasten en balansposities in grote lijnen te kunnen volgen. In de meerjarenbegroting zijn de financiële gevolgen van de invoering van Passend Onderwijs (in financiële zin: invoering van de budgetfinanciering) en de instellingsvorming vertaald.

In de meerjarenbegroting is voor de onderwijsmiddelen uitgegaan van een stabiel aantal leerlingen op basis van de telling per 1 oktober 2015 en een budget waarin de bekostiging op grond van deze leerlingaantallen is verwerkt.

Passend Onderwijs kan als gevolg hebben dat leerlingaantallen gaan dalen en/of leerlingen meer lichte vormen van dienstverlening krijgen aangeboden. De komende jaren zal moeten blijken in hoeverre Passend Onderwijs 'lukt'. Gedurende deze jaren wordt de vinger aan de pols gehouden om wijzigingen van de leerling populatie en de ondersteuningsvraag zodanig te faciliteren dat de kwaliteit van het primair proces voor de leerlingen gewaarborgd blijft. Omdat de per 1 augustus 2014 ingevoerde budgetfinanciering nog maar voor 20% leerling-afhankelijk is, is stijging van de ondersteuningsvraag voor Auris risicovol. De spankracht van Auris wordt bepaald door de heldere strategische koers, de professionaliteit van de medewerkers en de inrichting van de ondersteuning. Voor de beschikbaarheid van middelen ten behoeve van Zorg (audiologie, behandelgroepen, ambulante behandeling) wordt in de meerjarenbegroting aangenomen dat de financiële middelen als gevolg van de stelselwijziging in de zorg grotendeels beschikbaar blijven. Voor 2015 heeft de transitie van de

behandelactiviteiten van de AWBZ naar de Zvw nog geen directe negatieve financiële gevolgen. De regelgeving voor de overgangperiode en de uiteindelijke inbedding in de Zvw-structuur per 2017 is begin 2016 opgesteld door de NZA, in overleg met de belangenorganisaties van zorgaanbieders op het gebied van behandeling en de zorgverzekeraars.

In het volgende overzicht is de geconsolideerde meerjaren-exploitantiebegroting 2016-2019 opgenomen.

Tabel 6 Geconsolideerde meerjarenbegroting 2016-2019 (in €) en realisatie 2015

	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
BATEN					
Subsidies OCW	62.070.799	78.672.878	78.672.878	78.672.878	78.672.878
Subsidies Gemeenten en overige	763.142	250.041	250.041	250.041	250.041
Inkomsten ZvW-audiologie	3.146.663	3.300.000	3.300.000	3.300.000	3.300.000
Inkomsten ZvW-behandeling	9.743.633	9.804.024	9.804.024	9.804.024	9.804.024
Overige Baten	11.672.232	15.785.315	13.785.315	13.785.315	13.785.315
SOM BATEN	87.396.469	107.812.258	105.812.258	105.812.258	105.812.258
LASTEN					
Loonkosten	56.239.168	65.985.166	68.285.167	69.675.852	71.375.852
Overige Personeelkosten	6.952.265	6.612.846	6.612.846	6.612.846	6.312.846
Algemene en overige kosten	7.054.123	22.113.602	20.659.331	21.268.646	19.368.646
Huisvesting	4.788.245	4.151.041	4.151.041	4.151.041	4.151.041
Afschrijvingen	1.532.163	1.317.080	1.317.080	1.317.080	1.317.080
Onderwijs specifieke kosten	1.103.979	746.939	746.939	746.939	746.939
Zorgspecifieke kosten	415.112	539.854	539.854	539.854	539.854
Inkomensoverdrachten	9.234.016	8.845.730	6.000.000	4.000.000	2.000.000
SOM LASTEN	87.319.071	110.312.258	108.312.258	108.312.258	105.812.258
Exploitatiesaldo gewone bedrijfsvoering	77.398	-2.500.000	-2.500.000	-2.500.000	0
Saldo bijzondere baten en lasten	0	0	1.400.000	0	0
Saldo financiële baten en lasten	1.210.978	800.000	600.000	600.000	600.000
Exploitatiesaldo	1.288.376	-1.700.000	-500.000	-1.900.000	600.000

Aanvullend hierop zit dit overzicht voor uitsluitend Stichting Onderwijs Koninklijke Auris groep er als volgt uit:

Tabel 7 Meerjarenbegroting Onderwijs 2016-2019 (in €) en realisatie 2015

	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
BATEN					
Subsidies OCW	62.070.799	78.672.878	78.672.878	78.672.878	78.672.878
Subsidies Gemeenten en overige	763.142	250.041	250.041	250.041	250.041
Inkomsten ZvW-audiologie	0	0	0	0	0
Inkomsten ZvW-behandeling	0	0	0	0	0
Overige Baten	2.884.500	3.602.269	3.602.269	3.602.269	3.602.269
SOM BATEN	65.718.441	82.525.188	82.525.188	82.525.188	82.525.188
LASTEN					
Loonkosten	44.908.385	52.468.205	54.768.205	56.468.205	58.168.205
Overige Personeelkosten	4.540.405	5.007.732	5.007.732	5.007.732	5.007.732
Algemene en overige kosten	2.100.024	13.156.911	11.702.641	12.002.641	12.302.641
Huisvesting	4.178.786	3.327.788	3.327.788	3.327.788	3.327.788
Afschrijvingen	1.043.555	940.468	940.468	940.468	940.468
Onderwijs specifieke kosten	1.103.978	746.939	746.939	746.939	746.939
Zorgspecifieke kosten	0	31.416	31.416	31.416	31.416
Inkomensoverdrachten	7.026.404	8.845.730	6.000.000	4.000.000	2.000.000
SOM LASTEN	64.901.537	84.525.188	82.525.188	82.525.188	82.525.188
Exploitatiesaldo gewone bedrijfsvoering	816.904	-2.000.000	0	0	0
Saldo bijzondere baten en lasten	0	0	0	0	0
Saldo financiële baten en lasten	30.736	0	0	0	0
Exploitatiesaldo	847.640	-2.000.000	0	0	0

Op basis van het meerjarensce­nario wordt verwacht dat in de jaren 2016 tot en met 2018 sprake is van een gecumuleerd gepland tekort van € 7,5 mln. Dit bedrag is benodigd voor investeringen in Passend Onderwijs, investeringen in ondersteunende systemen en herstructurering van de zorg. Het negatieve saldo over deze drie jaren wordt gedekt uit de opbrengst van de financiële baten en lasten (€ 2,0 mln.), de opbrengst uit verkoop van grond aan het Ammanplein in Rotterdam (€ 1,5 mln.) en de algemene reserve (€ 4,1 mln.).

De inzet van extra middelen is financieel verantwoord: de solvabiliteitsratio ligt ruim boven de 50%. Op basis van de meerjarenbegroting 2015-2019 (investeringen, exploitatie en onderhoudsvoorziening) is een geprognosticeerde balans samengesteld (zie hierna). Uitgegaan wordt van gelijkblijvende vorderingen, voorraden en schulden.

Tabel 8 Geconsolideerde meerjarenbegroting (balans) 2016-2019 (in €) en realisatie 2015

	ultimo 2015	ultimo 2016	ultimo 2017	ultimo 2018	ultimo 2019
<i>Activa</i>					
Materiele vaste Activa	11.420.558	15.849.139	15.912.201	15.975.263	16.038.325
Financiële vaste activa	14.664.204	17.100.000	15.100.000	14.100.000	14.100.000
Vorderingen	10.891.826	14.069.992	14.761.956	14.761.956	14.761.956
Liquide middelen	13.512.857	8.731.942	9.480.199	8.517.136	9.054.074
	50.489.445	55.751.073	55.254.356	53.354.355	53.954.355
<i>Passiva</i>					
Eigen vermogen	39.379.465	34.725.762	34.225.762	32.325.761	32.925.761
Voorziening groot onderhoud	918.822	841.233	844.516	844.516	844.516
Overige voorzieningen	461.881	677.157	677.157	677.157	677.157
Schulden	9.729.277	19.506.921	19.506.921	19.506.921	19.506.921
	50.489.445	55.751.073	55.254.356	53.354.355	53.954.355
Solvabiliteit (norm 50)	78%	62%	62%	61%	61%
Liquiditeit (norm 100)	402%	205%	202%	192%	194%

Aanvullend hierop zit dit overzicht voor uitsluitend Stichting Onderwijs Koninklijke Auris groep er als volgt uit:

Tabel 9 Meerjarenbegroting Onderwijs (balans) 2016-2019 (in €) en realisatie 2015

	ultimo 2015	ultimo 2016	ultimo 2017	ultimo 2018	ultimo 2019
<i>Activa</i>					
Materiele vaste Activa	5.696.491	4.793.487	4.953.019	5.112.551	5.272.083
Financiële vaste activa	449.001	0	0	0	0
Vorderingen	11.601.900	10.065.436	10.065.436	10.065.436	10.065.436
Liquide middelen	3.666.246	3.215.070	3.010.520	2.850.988	2.691.456
	21.413.638	18.073.993	18.028.975	18.028.975	18.028.975
<i>Passiva</i>					
Eigen vermogen	13.472.908	9.358.518	9.358.518	9.358.518	9.358.518
Voorziening groot onderhoud	918.822	889.534	844.516	844.516	844.516
Overige voorzieningen	436.425	473.271	473.271	473.271	473.271
Schulden	6.585.483	7.352.670	7.352.670	7.352.670	7.352.670
	21.413.638	18.073.993	18.028.975	18.028.975	18.028.975
Solvabiliteit	63%	52%	52%	52%	52%
Liquiditeit	239%	181%	178%	176%	174%

Zoals uit het overzicht blijkt, neemt in het meerjarencenario het eigen vermogen af als gevolg van de inzet van reserves. De ratio's zijn voldoende om financiële continuïteit te waarborgen. De balansposities 2016-2019 zijn bepaald vanuit de oorspronkelijke meerjarenbegroting 2015. Omdat de realisatie 2015 gunstiger was dan begroot zal het effect hiervan leiden tot betere balansposities dan in bovenstaande tabel genoemd.

In de volgende tabel is de werkelijke gemiddelde personeelsformatie in FTE voor 2015 alsmede de verwachting van het aantal FTE in de periode 2016 tot en met 2019 opgenomen. Hierbij is een verdeling gehanteerd naar directie, onderwijzend personeel (OP) en overig onderwijsondersteunend personeel (OOP).

Tabel 10 Personeelsformatie in FTE 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Directie	72,6	82,1	82,1	82,1	82,1
OP	444,9	502,7	502,7	502,7	502,7
OOP	390,4	441,2	441,2	441,2	441,2
Totaal	908,0	1.026,0	1.026,0	1.026,0	1.026,0

Risicobeheersing Auris

Invoeren van integraal risicomanagement helpt om risico's expliciet te maken en om, door de verschillende lagen van de organisatie heen, actief en bewust met risico's om te gaan. Doorontwikkeling van projectmatig werken en het ontwikkelingstraject richting management control en op termijn business control leidt ertoe dat uitgaven op projectbasis beter worden beheerst. In 2014 zijn rondom de invoering van Passend Onderwijs diverse scenariomodellen op basis van integraal risicomanagement opgesteld. Deze scenariomodellen worden jaarlijks geactualiseerd.

Met de invoering van integraal risicomanagement worden binnen Auris de volgende stappen doorlopen:

1. het opstellen van de strategie en hieraan gekoppeld het risicoprofiel en de risicobereidheid,
2. het identificeren van risico's,
3. het opstellen en implementeren van het beleid voor risicobeheersing
4. de uitvoering, monitoring en terugkoppeling over risico's en beheersmaatregelen

Dit proces wordt continu doorlopen, zodat op het gebied van risicomanagement een zelflerende en zelfsturende organisatie bestaat die zich bewust is van de impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang, als ook van de opties voor beheersing en de verschillende consequenties hiervan.

Op het gebied financiën worden al jaarlijks bij de begroting en ook tussentijds scenario's opgesteld. Verdere integratie met bestuur, cultuur, leiderschap en organisatie en beleid vindt geleidelijk plaats.

Auris voorziet een aantal strategische risico's

1. *Stijgende leerlingaantallen*

De budgetfinanciering in het onderwijs voor cluster 2 is gebaseerd op de leerlingtelling per 1 oktober 2011. Op 1 oktober 2015 werden er 96 leerlingen meer geteld. Het ging om 241 minder leerlingen op de scholen van Auris zelf (intensieve arrangementen) en 337 leerlingen meer in de ambulante begeleiding. Het risico van stijgende leerlingaantallen op de scholen en de verhouding tussen de aantallen per arrangement stellen de organisatie voor de opgave om de onderwijskundige bedrijfsvoering hierop in te richten. Bij de verwachte ontwikkeling van de leerlingaantallen is meegenomen dat in 2015 door de aansluiting van de Spreekhoorn, de Professor van Gilseschool en AED Leiden het aantal leerlingen stijgt. Verdere verwachtingen zijn moeilijk in te schatten, omdat de leerlingen voor cluster 2 geen gelijke tred houden met de demografische ontwikkelingen. In de verwachting is uitgegaan van eenzelfde trendmatige daling/stijging als in 2015 ten opzichte van 2014 heeft plaatsgevonden.

Tabel 11 ontwikkeling leerlingaantallen

Rijlabels	Werkelijk					Prognose			
	okt 2011	okt 2012	okt 2013	okt 2014	okt 2015	okt-16	okt-17	okt-18	okt-19
Intensief	2983	3098	3086	2849	2742	2.639	2.540	2.445	2.353
Licht en medium	2624	2683	2746	2811	2961	3.119	3.285	3.461	3.645
Eindtotaal	5607	5781	5832	5660	5703	5.758	5.825	5.905	5.998

2. *Fluctuatie in huisvestingslasten*

Overheveling van de huisvestingsmiddelen ten behoeve van het onderwijs van de gemeenten naar de scholen vanaf 2015 heeft ertoe geleid dat de besturen volledig verantwoordelijk zijn voor de uitgaven van groot onderhoud op het casco (daken, gevels etc.). De zorgplicht van de gemeenten blijft bestaan.

Door de afname op intensief zal de ruimtebehoefte voor scholen (lokalen) afnemen. Echter de toename van ambulante begeleiding leidt tot een behoefte aan meer kantoorwerkplekken. De komende jaren zal, evenals de afgelopen jaren, de ruimtebehoefte worden afgestemd op de ontwikkelingen.

3. *Behandezorgcontractering*

In 2017 zal de behandezorg voor het eerst gecontracteerd worden met een zestal verzekeraars. Tot en met 2016 vind contractering met een representerende verzekeraar plaats en is er sprake van één contract. Door de contractspreiding nemen de financiële risico's toe.

4. *CAO-effecten en ziekteverzuim*

De cao-ontwikkelingen worden idealiter gedekt uit hogere opbrengsten (tarieven in de Zorg en rijksbijdrage van het Ministerie van OCW). Dit is niet altijd zeker, omdat de berekeningen hiervoor op basis van landelijke cijfers worden gemaakt. Met name door de hoge gemiddelde leeftijd bij Auris Onderwijs en daarmee samenhangende hogere loonkosten, is het risico van een negatieve afwijking reëel.

Ook afwijkingen bij ziekteverzuim kunnen tot hoge extra kosten leiden. In de begroting 2016 is uitgegaan van gemiddeld 5% ziekteverzuim. Gezien de recente cijfers lijkt het risico van negatieve afwijking gering.

Risicobereidheid met betrekking tot de significante risico's

Op basis van deze analyse van risico's en beheersingsmaatregelen wordt het huidige risicoprofiel bepaald. Het huidige risico wordt beoordeeld en afgezet tegen het gewenste risicoprofiel. Indien er verschillen zijn in de gewenste situatie en de realiteit worden actieplannen opgesteld waardoor de bestaande exposure wordt beheerst. Dergelijke actieplannen worden in de planning- en controlcyclus besproken en vastgesteld. De houding van het bestuur is dat een gezonde mate van risico onderdeel uitmaakt van verantwoorde bedrijfsvoering. Risico's die niet overzienbaar zijn, worden waar mogelijk, afgedekt door middel van een verzekering.

Treasurybeleid

In 2015 heeft Auris gehandeld volgens het in december 2014 vastgestelde Financieel Statuut en Treasury Reglement. Het Statuut en Reglement bevatten de grondslagen van het treasury beleid van de Koninklijke Auris Groep. De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de interne risicobeheersing binnen de Stichting Koninklijke Auris Groep. In het Managementreglement en de Procuratieregeling zijn de bevoegdheden van de directeuren geregeld met betrekking tot het aangaan van verplichtingen. Er zijn geen bevoegdheden voor het aangaan van verplichtingen aan andere functionarissen verleend.

De Raad van Bestuur legt verantwoording af over het gevoerde treasurybeleid aan de Raad van Toezicht in de tussentijdse financiële rapportages en de jaarrekening. De bevoegdheid tot het aangaan van externe verplichtingen op het gebied van treasury is, conform de Procuratieregeling van Auris, voorbehouden aan de Raad van Bestuur. De uitvoering van het treasurybeleid valt onder de verantwoordelijkheid van de directeur Bedrijfsvoering.

Het stelsel van interne risicobeheersings- en controlesystemen wordt regelmatig geëvalueerd en verder geoptimaliseerd. De externe accountant toetst op de naleving van het Treasury Statuut. Voor 2015 is er geen aanleiding te veronderstellen dat de risicobeheersings- en controlemaatregelen niet naar behoren hebben gefunctioneerd.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid is erop gericht om het vermogen van de Koninklijke Auris Groep veilig te laten renderen ten behoeve van de lange termijn doelstellingen van de organisatie. De beleggingen zijn volledig ondergebracht bij de ABN AMRO bank. Daarbij is gekozen voor defensieve beleggingen. Aan de eisen die de overheid stelt met betrekking tot de beleggingen van publieke middelen (ratings, beleggingsvormen, etc.) wordt voldaan door een deel van het vermogen te beleggen in obligaties. De waarde van dit depot bedraagt minimaal de waarde van de rekening-courant verhouding tussen de Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep en de Stichting Koninklijke Auris Groep.

De waarde van de portefeuille exclusief liquiditeiten is in 2015 met 33% gedaald ten opzicht van 2014. Met de start van het de nieuwbouw in Rotterdam was het noodzakelijk om een deel van de effecten om te zetten in liquiditeit.

Aan (stock)dividenden en couponrentes is in 2015 € 518.379 ontvangen. Het koersresultaat over alle effecten bedraagt in 2015 € 706.865. Dit resultaat is deels toegevoegd aan de bestemmingsreserve koersverschillen, die ultimo 2015 uitkomt op € 3.495.605. De bestemmingsreserve koersverschillen is gemaximeerd op 35% van de waarde van de aandelen (inclusief onroerend goed) plus 10% van de waarde van de obligaties per 31 december van het boekjaar. Indien dit maximum niet was gehanteerd, dan zou de bestemmingsreserve koersverschillen per 31 december 2015 € 5.638.310 zijn.

Per saldo komt het totale beleggingsresultaat uit op € 1.225.244. Het totaal rendement ten opzichte van de beurswaarde op 1 januari 2015, exclusief liquiditeiten, bedraagt 5%. Het beleggingsresultaat was in 2015 begroot op € 950.000.

De waarde en samenstelling van de portefeuille per eind 2015 vergeleken met de stand per eind 2014 is hieronder opgenomen. Verder is de ontwikkeling van de portefeuille nader uitgewerkt.

Per saldo komt het totale beleggingsresultaat uit op € 1.225.244. Het totaal rendement ten opzichte van de beurswaarde op 1 januari 2015, exclusief liquiditeiten, bedraagt 5%. Het beleggingsresultaat was in 2015 begroot op € 950.000.

De waarde en samenstelling van de portefeuille per eind 2015 vergeleken met de stand per eind 2014 is hieronder opgenomen. Verder is de ontwikkeling van de portefeuille nader uitgewerkt.

Tabel 12 Overzicht effecten (in €)

Overzicht effecten Stichting Koninklijke Auris Groep						Jaar:	2015
	Beleid	Stand 31/12	Stand 1/1	Gemiddeld	In % 31/12	In % 1/1	In % Gem.
Obligaties Onderwijs	10-55%	4.972.538	6.246.971	5.609.754	22%	22%	22%
Obligaties Overig	10-55%	1.125.928	3.825.321	2.475.625	5%	14%	10%
Aandelen	20-70%	7.762.857	10.875.336	9.319.096	34%	39%	37%
Alternatieve beleggingen	0-30%	353.880	357.620	355.750	2%	1%	1%
Totaal effecten		14.215.203	21.305.248	17.760.225			
Vermogensliquiditeiten publiek	0-5%	4.530.019	6.565.609	5.547.814	20%	24%	22%
Vermogensliquiditeiten privaat	0-5%	3.956.701	2.435	1.979.568	17%	0%	8%
Totaal vermogenspositie		22.701.923	27.873.292	25.287.607			

Overzicht ontwikkeling vermogensportefeuille							
	Gemiddelde waarde	Coupon- rente en dividend	Koersresul- taat aan- en verkoop	Koers- resultaat	Totaal opbrengst	Rende- ment	
Obligaties Onderwijs	5.609.754	182.751	(13.504)	(171.929)	(2.682)	0,0%	
Obligaties Overig	2.475.625	50.028	(35.101)	(6.679)	8.248	0,3%	
Aandelen	9.319.096	266.630	(635.700)	1.573.519	1.204.449	12,9%	
Alternatieve beleggingen	355.750	18.970	-	(3.741)	15.229	4,3%	
Vermogensliquiditeiten publiek	5.547.814	-	-	-	-	-	
Vermogensliquiditeiten privaat	1.979.568	-	-	-	-	-	
Totaal vermogenspositie	25.287.608	518.379	(684.306)	1.391.171	1.225.244	4,8%	

Totaal koersresultaat

706.865

Kostenverdeling

De kostenverdeling van de algemene kosten van de Stichting Koninklijke Auris Groep naar de diverse geldstromen is van toepassing op de toedeling van de kosten van de Stichting Auris naar de Stichtingen Onderwijs en Zorg. Via de kostenverdeling worden de gemeenschappelijke kosten zodanig toegerekend aan de te onderscheiden geldstromen dat er bij de stichtingen Onderwijs en Zorg een getrouw beeld per stichting ontstaat. Dit is nodig uit oogpunt van rechtmatigheid van de uitgaven op de te onderscheiden geldstromen, maar ook om inzicht te hebben in de 'kosten per product' is het van belang.

De Stichting Koninklijke Auris Groep betreft kosten in verband met collectieve overhead en 'gezamenlijke' kosten. Met collectieve overhead wordt bedoeld de apparaatskosten van het Centraal Bureau. Met gezamenlijke kosten de kosten die om reden van efficiency rechtstreeks op collectief niveau worden geboekt. Het gaat onder andere om accountantskosten, kosten administratiekantoor en kosten ICT- werkplekken. Ook kosten van gezamenlijke projecten komen ten laste van het Centraal Bureau.

Voor deze kosten is de volgende verdeling gehanteerd:

- 80% ten laste van de Stichting Onderwijs
- 20% ten laste van de Stichting Zorg

Waar de kosten direct verband houden met de juiste geldstroom, zijn deze ook rechtstreeks toegerekend aan deze geldstroom en niet in de verdeling meegenomen.

5 Regio's

De Koninklijke Auris Groep heeft vier regio's, te noemen, West, Noordwest Midden en Zuid. Vanaf 1 augustus 2015 is de regio Zuid uitgebreid met De Spreekhorn en is de regio Noordwest uitgebreid met de Professor van Gilseschool en het cluster-2 gedeelte van de Ambulante Educatieve Dienst (AED) Leiden. Deze regiodirecties hebben het jaar 2015 bijzondere aandacht gericht op het begeleiden van deze fusies en de aansluiting bij Auris. In iedere regio is gewerkt aan zowel de collectieve doelen van Auris als aan de specifieke speerpunten die per regio zijn beschreven. In dit hoofdstuk passeren de bijzonderheden per regio de revue.

5.1 West

Regiodirectie West heeft geïnvesteerd in de profilering als excellente aanbieder van auditieve en communicatieve expertise en de verbinding met relevante partners. In dit licht is een communicatieplan opgesteld en uitgevoerd, waarin onder andere systematisch contact is onderhouden met ieder samenwerkingsverband. Er zijn drie medium TOS-settings vormgegeven en drie so-scholen hebben gewerkt aan de aanmelding voor verkrijging van het predicaat Excellente School. Ook de externe CIO-audit die is uitgevoerd bij Auris Zorg in deze regio is tot een goed resultaat gekomen, waarbij geen enkele tekortkoming is vermeld.

De regio West heeft de ontwikkeling van een geïntegreerd kwaliteitssysteem vormgegeven door voorbereidingen te treffen om in 2016 over te gaan tot CIO-certificering van de lichte en medium onderwijsarrangementen. Regio West onderscheidt zich van de andere regio's mede door het onderwijsaanbod aan dove en slechthorende leerlingen. Samen met andere organisaties en belangenverenigingen worden initiatieven ontwikkeld om de zorg en het onderwijs voor de doelgroep auditief beperkten nog beter en toegankelijker en toekomstbestendig te maken.

De inrichting van de regio is tegen het licht gehouden, waarbij de cliënt als uitgangspunt is genomen. Op basis hiervan zijn de drie teams van de Ambulante Diensten gekoppeld aan de (v)so's en is de regio sindsdien ingericht: zorg, 12- noord, 12- zuid en 12+. Hierdoor is de expertise tussen de diverse zorg- en onderwijsonderdelen beter met elkaar verbonden en is de personele inzet, zowel kwantitatief als kwalitatief, flexibeler. Op verschillende locaties is gewerkt aan de organisatiecultuur, zodat deze ten dienste staat van het realiseren van de kernwaarden van Auris.

5.2 Noordwest

De regio Noordwest stond de regiodirectie in 2015 voor de schone taak om met twee so-scholen (Auris De Weerklank in Leiden en Alphen aan de Rijn) en het Auris College Leiden (tot 1 januari 2014 vso De Weerklank) met ingang van 1 augustus 2015 samen met de Professor van Gilseschool en het cluster-2 deel van de Ambulante Educatieve Dienst (AED) een nieuwe Auris-regio te vormen. De regio levert vanaf die datum onderwijs, begeleiding en zorg aan leerlingen (en hun ouders/verzorgers) tussen de 2 en 20 jaar die behoefte hebben aan ondersteuning van specifieke cluster-2 eenheden en/of medewerkers. De samenwerking met cluster-3 en 4 van AED heeft een nieuwe vorm gekregen. Ook is het de regiodirectie gelukt om behandelgroepen op te zetten in de regio en invulling te geven aan de doorgaande ontwikkel-leerlijn van kinderen. Er zijn regionale studiedagen georganiseerd, zodat medewerkers elkaar leren kennen.

De contacten met partners, zoals de gemeenten hebben nader vorm gekregen voor arbeidsparticipatie/arbeidstoeleiding vso-leerlingen en screening en begeleiding peuters in voorschoolse voorzieningen (Peuterpraat/Kinderklanken).

5.3 Midden

In de regio Utrecht werken de vso's van Auris en Kentalis al langere tijd nauw samen. Beide instellingen hebben de noodzaak benoemd en om deze samenwerking te intensiveren door overdracht van de vso-nevenvestiging én van de ambulante diensten 12+ van Auris aan Kentalis. In het verlengde daarvan is ook de beweging in gang gezet om de so-nevenvestiging en de ambulante diensten 12-van Kentalis aan Auris over te dragen. Voorbereidingen zijn getroffen om dit traject zorgvuldig te implementeren.

Twee so-scholen in de stad Utrecht (de Bertha Mullerschool en de Taalkring) zijn in 2015 samengegaan en heten sindsdien Auris Fortaal. De Professor Groenschool heeft het predicaat Excellente School ontvangen. Er zijn verkennende en voorbereidende gesprekken gevoerd over een medium setting voor dove/slechthorende leerlingen in Regio Midden met Rotsoord (Kentalis). In het strategisch huisvestingsplan van de regio is 'verbinding' een belangrijke drijfveer en zijn de voorbereidingen getroffen om de AD onder te brengen op

schoollocaties (12-/ 12+). De interne mobiliteit is op gang gekomen. Auris Zorg is uitgebreid met behandelgroep in Leidsche Rijn.

Daarnaast heeft de regiodirectie in samenwerking met de teamleiders vorm en inhoud gegeven aan de groei en deskundigheidsbevordering van het management Midden. De focus ligt hierbij op de doorontwikkeling en invulling van leiderschap. Hiertoe is een programma opgesteld dat bestond uit een zestal bijeenkomsten waarin Leiderschap & Partnerschap, Leiderschap & Innovatie, Leiderschap & Kennisdeling, Leiderschap & Emancipatorisch werken, Leiderschap & Ondernemerschap en Leiderschap & Ambitie centraal stonden. Voor de medewerkers is een studiedag georganiseerd met het thema: Partnerschap.

5.4 Zuid

Vorbereidend op de fusie met De Spreekhoorn is er een ontwikkelagenda opgesteld van onderwerpen die aandacht vragen om de regio goed vorm te geven en medewerkers voor te bereiden op de veranderingen die dit met zich meebrengt. Hierbij zijn wezenlijke onderwerpen aan de orde gekomen, zoals de visie op onderwijs en aansturing van de regio aan bod. Eind september is er een startdag georganiseerd voor alle medewerkers, waarin collegae elkaar hebben leren kennen door gezamenlijk activiteiten. De locatie Auris Montaal is gezamenlijk opgezet, de Ambulante Diensten van beide organisaties zijn met elkaar in verbinding gebracht en worden per kern (Goes, Bergen op Zoom, Breda en Tilburg) in samenhang met (V)SO en zorg aangestuurd.

De regiodirectie heeft de voorbereidingen getroffen voor een zogenoemd Klankbordplatform, waarin relevante netwerkpartners zijn uitgenodigd voor een bijeenkomst die begin 2016 heeft plaatsgevonden. De regio neemt maakt onderdeel uit van de Stichting Zeeuws Maatwerk. Er zijn vanuit de gemeente Goes jobcoaches en klantmanagers aangesteld die overgang van VSO naar arbeid (gemeente) begeleiden.

Om de kwaliteit te borgen heeft de regio gewerkt aan het opstellen van documenten voor het kwaliteitshandboek voor de intensieve so-onderwijsarrangementen. In samenwerking met andere regio's vindt een vergelijkbaar traject plaats voor de intensieve vso-onderwijsarrangementen.

6 Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep

6.1 Algemeen

Auris verzorgt speciaal onderwijs aan leerlingen met een cluster 2 indicatie. Dit zijn leerlingen van drie tot twintig jaar met een auditieve en/of communicatieve beperking, als gevolg van doof- of slechthorendheid, of ernstige spraak- en/of taalproblemen. Auris heeft elf speciale scholen voor leerlingen tot twaalf jaar (so) en vier scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (vso). De vso-scholen bieden leerlingen de mogelijkheid om een opleiding te volgen gericht op arbeid of op vervolgonderwijs. Dit in de vorm van de praktijkroute of het voorbereidend beroeps onderwijs (vmbo).

Daarnaast biedt Auris ambulante dienstverlening. Een flexibele vorm van dienstverlening die leerlingen met een auditieve en/of communicatieve beperking extra ondersteuning biedt in het regulier onderwijs. De reguliere basis- en voortgezet onderwijs scholen zijn partner en klant binnen deze vorm van dienstverlening. Een ambulant begeleider bezoekt de school en geeft begeleiding aan de leerkracht en de leerling. Dit kan bijvoorbeeld door voorlichting te geven aan de klas, of de leerkracht te ondersteunen en advies te geven over speciaal lesmateriaal. In 2015 werd ambulante begeleiding verzorgd op ca. 1.220 scholen, binnen meer dan 400 schoolbesturen.

Tabel 14 Overzicht leerlingaantallen

Rijlabels	okt 2011	okt 2012	okt 2013	okt 2014	okt 2015
Intensief	2.983	3.098	3.086	2.849	2.742
SO	2.353	2.515	2.467	2.245	2.190
VSO	630	583	619	604	552
Licht en medium	2.624	2.683	2.746	2.811	2.961
AD	2.624	2.683	2.746	2.811	2.961
Eindtotaal	5.607	5.781	5.832	5.660	5.703

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de leerlingaantallen de afgelopen jaren redelijk stabiel zijn. In 2015 zet zich een daling in op intensieve arrangementen SO en VSO en een stijging om de ambulante begeleiding van leerlingen.

6.2 Financiën

De hierna volgende overzichten betreffen de balans en het exploitatieoverzicht van de Stichting Auris Onderwijs, die in de consolidatie van de Koninklijke Auris Groep zijn opgenomen. Voor de stichting wordt een aparte jaarrekening opgesteld.

Tabel 15 Balans Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep (in €, na voorgestelde resultaatbestemming)

A c t i v a

(in euro's)	2015	2014
Vaste activa		
Materiële vaste activa (1)	5.696.491	3.743.396
Financiële vaste activa (2)	449.001	-
	<u>6.145.492</u>	<u>3.743.396</u>
Vlottende activa		
Vorderingen (3)	11.601.900	10.065.436
Liquide middelen (4)	3.666.246	2.749.274
	<u>15.268.146</u>	<u>12.814.710</u>
Totaal activa	<u>21.413.638</u>	<u>16.558.106</u>

P a s s i v a

(in euro's)	2015	2014
Eigen vermogen (5)	13.472.908	8.178.518
Voorzieningen (6)	1.355.247	1.026.918
Kortlopende schulden (7)	6.585.483	7.352.670
Totaal passiva	<u>21.413.638</u>	<u>16.558.106</u>

Op 1 augustus 2015 zijn de Professor Van Gilseschool en de Spreekhoorn-scholen aangesloten bij Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep. Het vermogen is als gevolg hiervan met € 4,5 miljoen toegenomen. Los daarvan is de financiële positie van de Stichting Onderwijs ten opzichte van 2014 verbeterd. Zowel de solvabiliteit als de liquiditeit nemen ten opzichte van vorig jaar toe.

De materiële vaste activa zijn toegenomen door onder andere de inbreng van de Professor Van Gilseschool en de Spreekhoorn-scholen.

De vorderingen namen toe met € 1,5 mln. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn een hogere vordering op OCW inzake rijksbijdragen, gecorrigeerd voor een afname van de rekeningcourant verhouding met de Koninklijke Auris Groep. Verder is een vordering op SSOL opgenomen met betrekking tot de inbreng van AED Leiden.

De post voorzieningen neemt toe met € 0,3 mln. ten opzichte van 2014. De stand van de onderhoudsvoorziening is hoger dan in 2014 in verband met het onderhoudsplan voor de jaren tot 2025.

De kortlopende schulden bedroegen ultimo 2014 € 6,6 mln., een afname ten opzichte van 2014 met € 0,8 mln. De belangrijkste oorzaak hangt samen met OCW-subsidies te betalen aan reguliere scholen en aan fusiepartners. In 2014 was op balansdatum hiervan nog een groot bedrag niet betaald, in 2015 is dit bijna volledig betaald.

Tabel 16 Exploitatie Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep (in €)

Baten	2015	Begroting 2015	2014
Rijksbijdragen (8)	62.070.799	56.818.622	52.966.025
Overige overheidsbijdragen en -subsidies (9)	763.142	151.000	298.568
Overige baten (10)	2.884.500	1.744.065	1.978.128
Totaal baten	65.718.441	58.713.687	55.242.721
Personeelslasten (11)	49.448.790	45.769.786	42.291.424
Afschrijvingen (12)	1.043.555	659.441	770.505
Huisvestingslasten (13)	4.178.786	3.043.348	2.949.388
Overige lasten (14)	10.230.406	10.241.112	8.743.008
Totaal lasten	64.901.537	59.713.687	54.754.325
Saldo baten en lasten	816.904	(1.000.000)	488.396
Financiële baten en lasten (15)	30.736	-	61.439
Totaal resultaat	847.640	(1.000.000)	549.835

Het exploitatieresultaat van de Stichting Onderwijs was voor 2015 begroot op € 1,0 mln. negatief. De totale baten waren € 10,5 mln. hoger dan in 2014 en € 7,0 mln. hoger dan begroot. Belangrijke oorzaak van de afwijking ten opzichte van de begroting was de hogere rijksbijdrage, hogere overige baten en overheidsbijdragen.

Een belangrijk deel van de hogere rijksbijdrage ten opzichte van de begroting betrof de overheveling van middelen voor groot onderhoud, een eenmalige bijdrage voor achterstallig onderhoud en het verschil tussen geraamde en werkelijke overdracht van middelen aan fusiepartners (tot 1 augustus 2015) en regulier onderwijs. Bij de opstelling van de begroting ultimo 2014 was de precieze geldstroom met betrekking tot regulier onderwijs en toekomstige fusiepartners nog niet geheel duidelijk.

De overige overheidsbijdragen zijn ca. € 0,5 mln. hoger dan de realisatie 2014 en €0,6 hoger dan de begroting 2015. In 2015 werd voorzien dat de baten zouden afnemen, waardoor in de begroting op basis van het voorzichtigheidsprincipe een relatief laag bedrag was geraamd. In 2015 waren van gemeenten nog gymzaalvergoedingen over voorgaande jaren ontvangen en daarnaast werd een ESF-subsidie definitief vastgesteld.

De overige baten namen toe met € 0,9 mln. toe ten opzichte van 2014. In de begroting 2015 was ervan uitgegaan dat de overige baten zouden afnemen. Bijzondere post in de overige baten van 2015 is het resultaat op de inbreng van AED Leiden en Stichting Regionaal Expertise Centrum Midden-/Zuid-West Nederland. Dit resultaat bedroeg in totaal € 1,4 mln.

De totale lasten waren voor het jaar 2015 begroot op € 59,7 mln. De werkelijke totale lasten bedragen € 64,9 mln. en zijn daarmee ca. € 5,2 mln. hoger dan begroot. De personele lasten liggen € 3,7 mln. hoger dan begroot en de huisvestingslasten € 1,1 mln. hoger. Deze stijging is met name het gevolg van grotere flexibele schil door inzet van uitzendkrachten en een hogere toevoeging dan begroot aan de onderhoudsvoorziening.

De gerealiseerde afschrijvingslasten zijn € 0,4 mln. hoger dan begroot. De effecten van de nieuw aangesloten professor Van Gilseschool en Spreekhoorn waren niet volledig meegenomen in deze begroting.

De gemiddelde formatie bedroeg in 2014 651 FTE (dit is exclusief personeel professor Van Gilseschool, de Spreekhoorn en AED Leiden) en in 2015 715 FTE. In de begroting was uitgegaan van 694 FTE. De omvang van

de formatie is dus licht hoger dan de begroting. Reden hiervoor is dat meer ondersteuning van Auris werd gevraagd op het gebied van ambulante onderwijsbegeleiding.

Tabel 17 Kengetallen Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep

	2015	2014
Liquiditeit (kortlopende activa / kortlopende passiva)	2,3	1,7
Solvabiliteit (eigen vermogen / totaal vermogen)	0,63	0,49

Gedurende het boekjaar zijn de waardes van de kengetallen ten opzichte van het voorgaande jaar toegenomen. De financiële positie van de Stichting Onderwijs is gezond te noemen.

Resultaatverdeling en vermogen

Voorgesteld wordt om het volledige jaarresultaat toe te voegen aan de algemene reserve. Deze komt daarmee ultimo 2015 uit op € 13,5 mln. De Raad van Bestuur heeft ten aanzien van het eigen vermogen geen specifieke bestemmingen bepaald.

7 Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep

7.1 Algemeen

De Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep behoort tot de Koninklijke Auris groep. In de Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep zijn alle zorgactiviteiten van de Koninklijke Auris Groep ondergebracht en de stichting heeft zich in deze hoedanigheid dan ook aan de Zorgbrede Governance Code (2010) gecommitteerd.

De Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep heeft als doel het verlenen van zorg, begeleiding en onderzoek aan en voor auditief en/of communicatief beperkten en het verrichten van alle handelingen die daarmee in de ruimste zin van het woord verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn. In de stichting zijn alle zorgactiviteiten van de Koninklijke Auris Groep ondergebracht. Deze activiteiten worden grotendeels gefinancierd vanuit de de Zorgverzekeringswet (Zvw).

Sinds 2002 beschikt de Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep over een AWBZ-erkenning en is daarmee toegelaten als regionale instelling voor auditief gehandicapten in het kader van de AWBZ. In 2015 heeft de transitie plaatsgevonden van AWBZ naar behandelzorg onder de Zorgverzekeringswet.

Met ingang van 1 januari 2011 is de Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep ook toegelaten als audiologisch centrum, welke zorg behoort tot de ingevolge de Zorgverzekeringswet te verzekeren prestaties (locaties Rotterdam, Goes en Bergen op Zoom).

7.2 Financiën

De hierna volgende overzichten betreffen de balans en het exploitatieoverzicht van de Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep, die in de consolidatie van de Koninklijke Auris Groep zijn opgenomen. Voor de stichting wordt een aparte jaarrekening opgesteld.

Tabel 18 Balans Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep (in €, na voorgestelde resultaatbestemming)

A c t i v a

(in euro's)

	2015	2014
Vaste activa		
Materiële vaste activa (1)	611.189	613.437
Financiële vaste activa (2)	-	375.675
	<hr/> 611.189	<hr/> 989.112
Vlottende activa		
Vorderingen (3)	3.345.003	3.330.032
Liquide middelen (4)	1.038.671	225.843
	<hr/> 4.383.674	<hr/> 3.555.875
Totaal activa	<hr/> <hr/> 4.994.863	<hr/> <hr/> 4.544.987

Tabel 19 Balans Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep (in €, na voorgestelde resultaatbestemming) vervolg

P a s s i v a

(in euro's)	2015	2014
Bestemmingsreserves	2.031.818	2.317.264
Bestemmingsfondsen	(306.874)	(306.874)
Eigen vermogen (5)	1.724.944	2.010.390
Voorzienen (6)	24.243	199.297
Vlottende passiva (ten hoogste 1 jaar)		
Kortlopende schulden (7)	3.245.376	2.335.300
	i. 2.335.300	
Totaal passiva	4.994.863	4.544.987

Uit de balans blijkt dat de financiële positie van de Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep licht is verslechterd. Oorzaak is het negatieve exploitatiesaldo van € 0,3 mln.

De materiële vaste activa zijn gelijk gebleven.

De post financiële vaste activa betreft een langlopende vordering op Audiologisch Centrum Utrecht. Deze vordering is lopende het jaar 2015 volledig voldaan.

De post voorzieningen bestaat uit een voorziening voor ambtsjubilea en een voorziening garantstelling AC Utrecht. Deze laatste voorziening ten bedrage van € 175.000 is in 2015 vrijgevallen, omdat gezien de positieve resultaten van AC Utrecht wordt verwacht dat geen aanspraak gemaakt zal worden op deze garantstelling.

De kortlopende schulden zijn toegenomen met € 0,9 mln. ten opzichte van 2014. De belangrijkste oorzaak van de toename betreft de toegenomen rekening-courant verhouding met Auris (van € 0,0 mln. ultimo 2014 naar € 1,5 mln. ultimo 2015) en een afname van het financieringsoverschot Audiologie (van € 1,4 mln. ultimo 2014 naar € 0,4 mln. ultimo 2015). In 2014 waren declaraties boven het productieplafond ingediend. Deze declaraties zijn in 2015 terugbetaald aan de zorgverzekeraars.

Tabel 20 Exploitatie Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep (in €)

	2015	Begroting 2015	2014
Opbrengsten behandelen zorg Zvw (8)	9.743.633	9.761.881	8.895.437
Opbrengsten adviezen en onderzoek (9)	3.146.663	3.325.000	3.832.931
Overige bedrijfsopbrengsten (10)	358.695	126.008	132.768
Totaal bedrijfsopbrengsten	13.248.991	13.212.889	12.861.136
Personeelslasten (11)	9.111.367	9.486.428	8.682.901
Afschrijvingen (12)	169.217	101.453	165.295
Overige lasten (13)	4.250.140	3.625.008	5.238.284
Totaal bedrijfslasten	13.530.724	13.212.889	14.086.480
Bedrijfsresultaat	(281.733)	-	(1.225.344)
Financiële baten en lasten (14)	(3.713)	-	(2.133)
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	(285.446)	-	(1.227.477)

De totale baten in 2014 bedroegen € 13,2 mln., dat is ca. € 0,4 mln. hoger dan in 2014 en ongeveer gelijk aan de begroting. De opbrengsten behandelen zorg Zvw stegen waren conform begroting en de opbrengst Audiologie was iets lager dan begroot (€ 0,2 mln.).

Opbrengsten behandelen zorg Zvw (voorheen AWBZ)

Per 1 januari 2015 is de behandelen zorg overgeheveld vanuit naar de AWBZ naar de Zvw. Dit is gebeurt op dezelfde systematiek: per 1 januari 2017 zal de behandelen van de Zvw volledig volgens de uitgangspunten van de Zvw plaatsvinden. Binnen de functie behandelen zorg worden producten en diensten geleverd op het gebied van ambulante behandelen, behandelgroepen, trainingen en cursussen. De activiteiten zijn voornamelijk, maar niet uitsluitend, gericht op kinderen tot achttien jaar.

In 2015 is een contract gesloten met Zilveren Kruis, die als representerend verzekeraar namens de andere verzekeraars optrad. Declaraties worden bij de afzonderlijke zorgverzekeraars ingediend.

De gerealiseerde behandelen zorgproductie voor het jaar 2015 bedraagt 88.562 uur (2014: 87.369) Door de zorgverzekeraar werden 76.868 uur toegekend.

Opbrengsten adviezen en onderzoek Zvw

De productie van de adviezen en onderzoeken audiologie lag in 2014 iets hoger dan in 2013. In 2013 werden 5.205 AP's geopend en in 2014 5.518. In 2014 was sprake van een stijging van de omzet met 13% (ca. € 0,5 mln.) ten opzichte van 2013. Exclusief de transitievergoeding is er sprake van een daling van de omzet van 7,5%. De risico's nemen toe omdat de productieafspraken met verzekeraars door verschuiving in marktaandeel en cliëntstromen niet goed voorspelbaar is. Dat betekent dat bij de ene verzekeraar de productieafpraak niet gehaald wordt (en hier dus geen vergoeding tegenover staat), terwijl bij de andere verzekeraar de productieafpraak wordt overschreden (en voor die overschrijding geen vergoeding wordt toegekend).

Tabel 21 Overzicht Audiologische Producten 2012 – 2015

	Realisatie 2012	Realisatie 2013	Realisatie 2014	Realisatie 2015
Gestarte AP's	5.563	5.205	5.518	6.222
Waarde gestarte AP's	€ 3.215.893	€ 3.282.635	€ 2.956.023	€ 2.988.770
Toename waarde vorig jaar	€ 308.041	€ 234.290	€ 125.535	€ 157.893
Te verrekenen AP's 2012	-	€ -127.530	€ 15.855	-
Te verrekenen AP's 2013	-	-	€ 423.480	-
Te verrekenen AP's 2014	-	-	€ 312.038	-
	€ 3.523.934	€ 3.389.395	€ 3.832.931	€ 3.146.663

Er zijn in 2015 6.222 AP's gestart. De productie in aantallen gestarte AP's is daarmee 12,8% hoger dan in 2014. De toename van het onderhanden werk in de maanden januari–december 2015 bedraagt € 157.893. Dit betreft de AP's die in 2014 zijn gestart en die per eind 2014 nog niet waren afgesloten. Daarmee komt de totale waarde van de in 2015 gerealiseerde opbrengst op € 3.146.663. Belangrijke aanleiding van de lagere omzet is dat de incidentele post inzake te verreken AP's over oude jaren een eenmalig effect was. De 'reguliere' omzet is in lijn met 2014.

Overige baten

De overige baten hebben betrekking op de werkzaamheden ten behoeve van het CI-team van de Erasmus Universiteit. Daarnaast is in 2015 hier de vrijval van de voorziening garantstelling personeel AC Utrecht opgenomen.

Lasten

De personeelskosten waren € 0,4 mln. hoger dan in 2014. Dit heeft met name te maken met personele uitbreidingen wegens de groei van behandelzorg-activiteiten. De gemiddelde bezetting is van 142 in 2014 naar 148 FTE in 2015 (met 6 FTE) gestegen.

De afschrijvingslasten waren zo goed als gelijk aan de lasten in 2014.

De overige bedrijfskosten zijn gedaald met € 1,0 mln. ten opzichte van 2014. Binnen deze post lagen de huisvestingslasten op het niveau van het voorgaande verslagjaar. De doorbelaste kosten aan de Stichting Zorg vanuit de Stichting Auris waren € 1,0 mln. lager dan in 2014. In 2014 waren deze kosten met name hoger als gevolg van de invoering van het ECD.

Het netto jaarresultaat komt uit op een bedrag van € 0,3 mln. negatief.

Tabel 22 Kengetallen Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep

	2015	2014
Liquiditeit (kortlopende activa / kortlopende passiva)	1,4	1,5
Solvabiliteit (eigen vermogen / totaal vermogen)	0,35	0,44

Gedurende het boekjaar zijn de waardes van de kengetallen ten opzichte van vorige jaar afgenomen. De financiële positie van de Stichting Zorg is nog steeds gezond te noemen.

8 Geconsolideerde jaarrekening Stichting Koninklijke Auris Groep

8.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2015

(na voorgestelde resultaatbestemming)

A c t i v a

(in euro's)

	2015	2014
Vaste activa		
Materiële vaste activa (1)	11.420.558	7.626.971
Financiële vaste activa (2)	14.664.204	21.762.832
	<u>26.084.762</u>	<u>29.389.803</u>
Viottende activa		
Vorderingen (3)	10.891.826	5.618.311
Liquide middelen (4)	13.512.857	11.078.017
	<u>24.404.683</u>	<u>16.696.328</u>
Totaal activa	<u>50.489.445</u>	<u>46.086.131</u>

P a s s i v a

(in euro's)

	2015	2014
Eigen vermogen		
Eigen vermogen	39.379.465	33.644.338
Aandeel van derden in eigen vermogen	-	61.513
	<u>39.379.465</u>	<u>33.705.851</u>
Groepsvermogen (5)	39.379.465	33.705.851
Voorzeningen (6)	1.380.703	1.230.804
Viottende passiva		
Kortlopende schulden (7)	9.729.277	11.149.476
	<u>9.729.277</u>	<u>11.149.476</u>
Totaal passiva	<u>50.489.445</u>	<u>46.086.131</u>

8.2 Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2015

(in euro's)

Baten	2015	Begroting 2015	2014
Rijksbijdragen (8)	62.070.799	56.818.623	53.312.579
Opbrengsten behandelzorg Zvw (9)	9.743.633	9.761.881	8.895.437
Opbrengsten adviezen en onderzoeken (10)	3.146.663	3.325.000	3.832.931
Overige overheidsbijdragen en -subsidies (11)	763.142	151.000	298.568
Overige baten (12)	2.438.216	1.273.239	1.554.900
Totaal baten	78.162.453	71.329.743	67.894.415
Personeelslasten (13)	63.191.433	59.879.100	55.466.401
Afschrijvingen (14)	1.532.163	1.000.894	1.248.782
Huisvestingslasten (15)	4.788.245	4.330.550	3.584.870
Overige lasten (16)	8.573.214	8.119.199	8.273.597
Totaal lasten	78.085.055	73.329.743	68.573.650
Saldo baten en lasten	77.398	(2.000.000)	(679.235)
Financiële baten en lasten (17)	1.210.978	950.000	1.638.872
Resultaat voor resultaat deelnemingen	1.288.376	(1.050.000)	959.637
Aandeel van derden (18)	-	-	(21.910)
Totaal resultaat groep	1.288.376	(1.050.000)	937.727

8.3 Kasstroomoverzicht geconsolideerd 2015

(in euro's)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	77.398	(679.235)
Aanpassingen voor:		
• afschrijvingen en waardeverminderingen	1.532.163	1.248.782
• mutaties van voorzieningen	149.899	(194.079)
• aandeel derden Stichting Regionaal Expertise Centrum Midden-/Zuid-West Nederland	(61.511)	-
• inbreng bestuursoverdrachten	(692.350)	(663.989)
Veranderingen in werkkapitaal:		
• toename debiteuren	(275.568)	(974.814)
• toename overlopende activa	(4.997.947)	2.850.159
• afname voorraden	-	6.905
• toename crediteuren	752.133	58.965
• afname overlopende passiva	(2.172.332)	4.790.723
	<u>(5.765.513)</u>	<u>7.122.652</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	(5.688.115)	6.443.417
Ontvangen interest	1.210.978	1.638.872
	<u>1.210.978</u>	<u>1.638.872</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	<u>(4.477.137)</u>	<u>8.082.289</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
(Des)Investerings in materiële vaste activa	(3.648.132)	(1.590.625)
(Des)investerings in overige financiële activa	7.547.629	634.683
Inbreng Stichting Onderwijs voor Slechthorenden en Spraakgebrekkigen	3.012.480	-
Inbreng De Weerklank	-	291.865
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>6.911.977</u>	<u>(664.077)</u>
Toename geldmiddelen	<u><u>2.434.840</u></u>	<u><u>7.418.212</u></u>

8.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de enkelvoudige en in de geconsolideerde jaarrekening

Algemeen

De stichting heeft zowel de enkelvoudige jaarrekening als de geconsolideerde jaarrekening opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Op grond daarvan zijn de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek en de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast.

Statutaire vestigingsplaats

De statutaire vestigingsplaats van de Stichting Koninklijke Auris Groep is Rotterdam.

Doelstelling

De Koninklijke Auris Groep heeft tot doel het bieden van vraaggestuurd onderwijs, begeleiding en zorg aan auditief en/of communicatief beperkten en het verrichten van alle handelingen die hiermee in de ruimste zin des woords verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen de financiële gegevens van Stichting Koninklijke Auris Groep en haar groepsmaatschappijen per 31 december van het boekjaar. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen en vennootschappen waarin direct of indirect beslissende zeggenschap wordt uitgeoefend.

De groepsmaatschappijen worden integraal geconsolideerd vanaf de datum waarop beslissende zeggenschap op de groepsmaatschappij is verkregen. De groepsmaatschappijen worden niet meer in de consolidatie opgenomen vanaf de datum waarop geen sprake meer is van beslissende zeggenschap. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling vastgesteld.

Het aandeel van derden in het eigen vermogen en in het resultaat is afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

De in de consolidatie betrokken rechtspersonen zijn:

- Stichting Koninklijke Auris Groep, Rotterdam
- Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep, Rotterdam
- Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep, Rotterdam
- Stichting Regionaal Expertisecentrum Midden-/Zuidwest Nederland, Utrecht

Stichting Regionaal Expertisecentrum Midden-/Zuid-west Nederland heeft per 1 augustus 2014 haar taken beëindigd, omdat als gevolg van het Passend Onderwijs de bekostiging voor deze stichting wordt stopgezet. In 2016 zal deze stichting geliquideerd worden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de kostprijs (verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs), minus eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingverliezen.

De afschrijving is lineair en gebaseerd op de verwachte gebruiksduur. De restwaarde van de materiële vaste activa wordt gesteld op nihil. Indien de verwachting omtrent de afschrijvingsmethode, gebruiksduur en/of restwaarde in de loop van de tijd wijzigingen ondergaat, worden zij als een schattingswijziging verantwoord.

De materiële vaste activa worden als volgt afgeschreven:

- Op grond wordt niet afgeschreven.
- De gebouwen en verbouwingen op in eigendom zijnde panden worden lineair afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur van veertig jaar (indien woonbestemming in dertig jaar). Overige verbouwingen worden afgeschreven in tien jaar.
- De overige materiële vaste activa worden lineair afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur van drie tot tien jaar.

Financiële activa

Obligaties, aandelen en participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde per 31 december. Deelnemingen worden gewaardeerd tegen de netto vermogenswaarde.

Vorraden

Kosten van aanschaf van papier, kantoorbenodigdheden e.d. worden in het jaar van aanschaf in de staat van baten en lasten opgenomen. Eventueel per balansdatum aanwezige voorraden papier en kantoorbenodigdheden worden gewaardeerd op nihil. Eventuele aanwezige overige voorraden op balansdatum worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde van de tegenprestatie. Vervolgverwerking vindt plaats tegen de geamortiseerde kostprijs, rekening houdend met een eventueel hierop in mindering te brengen voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Ministerie van OCW

Onder deze post is het verschil opgenomen tussen het deel van de toegekende rijksbijdragen over het schooljaar 2015-2016 dat betrekking heeft op 2015 en de in 2015 ontvangen bedragen.

Voorzienen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzienen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders toegelicht.

Onderhoudsvoorziening

Voor toekomstige uitgaven inzake groot onderhoud die voor rekening van de school komen, wordt een onderhoudsvoorziening gevormd ter egalisatie van de meerjarige onderhoudskosten. Op basis van een meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks een bedrag aan deze voorziening gedoteerd. Uitgaven ten behoeve van groot onderhoud worden direct ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening spaarverlof

Voor de uren die door personeel zijn gespaard in het kader van de regeling spaarverlof is een voorziening gevormd. Deze voorziening is gewaardeerd tegen de personeelskosten inclusief werkgeverslasten die samenhangen met het opgebouwde verlof van de betreffende werknemers. De kosten van opname van spaarverlof worden aan de voorziening onttrokken.

Jubileumvoorziening

In de jaarrekening is een voorziening gevormd voor jubileumgratificaties. Deze voorziening is bestemd om toekomstige uitkeringen in verband met jubilea van 25 en 40 dienstjaren te kunnen bekostigen. De voorziening is gebaseerd op ervaringscijfers en schattingen.

Voorziening garantstelling personeel AC Utrecht

Stichting Koninklijke Auris Groep staat garant voor een overschrijding op de loonkostennorm van AC Utrecht volgens beleidsregel CI 899. Mocht de Nederlandse Zorg Autoriteit de hogere loonkosten niet financieren, dan komen deze voor rekening van Stichting Koninklijke Auris Groep. De voorziening dekt de verwachte overschrijding over de periode 2010 – 2019. Omdat de kans op uitoefening van deze garantie op nihil wordt ingeschat, is de voorziening in 2015 vrijgefallen.

Pensioenen

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft voor haar werknemers toegezegd-pensioenregelingen. De werknemers die hiervoor in aanmerking komen, hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De pensioenregelingen zijn ondergebracht bij de bedrijfstakpensioenfondsen ABP en PGGM. De Stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij ABP of PGGM, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Derhalve zijn de pensioenregelingen verwerkt als toegezegde-bijdrageregelingen en zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord. De dekkingsgraad van ABP bedraagt per 31 december 2015 97,2% (2014: 101,1%). Voor PFZW bedroeg deze dekkingsgraad 97% (2014: 102%). Deze dekkingsgraad van deze pensioenregelingen is mogelijk aanleiding voor hogere pensioenpremie's in de komende jaren.

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. Lasten en verplichtingen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar en die vóór het opmaken van de jaarrekening bekend worden, worden opgenomen in de jaarrekening.

Personele lasten

De personele lasten zijn onderverdeeld in de categorieën: lonen en salarissen, sociale lasten, pensioenen en overige personele lasten. Onder de categorie lonen en salarissen zijn ook de onkostenvergoedingen (zoals verhuiskosten, reiskosten, telefoonkosten etc.) opgenomen.

De kosten van opname van ouderschapsverlof en BAPO komen ten laste van de staat van baten en lasten.

Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet Normering Topfunctionarissen in de (semi) publieke sector (WNT) heeft Stichting Koninklijke Auris Groep zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Intercompany-transacties

Resultaten uit transacties met en tussen groepsmaatschappijen worden volledig geëlimineerd. Resultaten uit transacties met en tussen deelnemingen die tegen netto-vermogenswaarde gewaardeerd worden, worden proportioneel verantwoord. Resultaten uit transacties met en tussen deelnemingen die tegen kostprijs worden gewaardeerd, worden volledig verantwoord tenzij zij in wezen niet zijn gerealiseerd.

Grondslagen van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij worden de kasstromen afgeleid uit de staat van baten en lasten en de mutaties in de balansposten ultimo boekjaar.

Financiële kengetallen

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de instelling in staat is op langere termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitspositie geeft de toestand op 31 december weer. Er is dus sprake van een momentopname.

Solvabiliteit: eigen vermogen / balanstotaal

De liquiditeit geeft de mate aan waarin de instelling in staat is op korte termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De liquiditeitspositie geeft de toestand op 31 december weer. Er is dus sprake van een momentopname.

Liquiditeit (current ratio): vlottende activa / kortlopende schulden

De rentabiliteit is berekend door het exploitatieresultaat te delen op de totale baten.

Kengetallen

(in euro's)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Solvabiliteit	0,78	0,73
Liquiditeit (current ratio)	2,51	1,50
Rentabiliteit	1,65%	1,39%

8.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

Materiële vaste activa (1)

(in euro's)	2015	2014
Gebouwen en verbouwingen	3.474.797	3.900.444
Andere vaste bedrijfsmiddelen	5.203.453	3.113.737
Materiële vaste activa in uitvoering	2.742.308	612.790
	<u>11.420.558</u>	<u>7.626.971</u>

Het verloop van deze posten is als volgt:

(in euro's)	Gebouwen en verbouw- ingen	Andere vaste bedrijfs- middelen	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2015	3.900.444	3.113.737	612.790	7.626.971
Inbreng Stichting Onderwijs voor Slechthorenden en Spraaikgebrekkigen	28.975	1.520.592	-	1.549.567
Inbreng Professor van Gilseschool	-	101.045	-	101.045
Inbreng AED Leiden	-	27.006	-	27.006
Investerings	22.293	1.496.321	2.129.518	3.648.132
Desinvesteringen/ buitengebruikstellingen	-	-	-	-
Afschrijvingen	(476.915)	(1.055.248)	-	(1.532.163)
Boekwaarde per 31 december 2015	<u>3.474.797</u>	<u>5.203.453</u>	<u>2.742.308</u>	<u>11.420.558</u>
Aanschafwaarde per 1 januari 2015	6.528.275	6.927.001	612.790	14.068.066
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen per 1 januari 2015	(2.627.831)	(3.813.264)	-	(6.441.095)
Boekwaarde per 1 januari 2015	<u>3.900.444</u>	<u>3.113.737</u>	<u>612.790</u>	<u>7.626.971</u>
Aanschafwaarde per 31 december 2015	6.583.065	11.306.778	2.742.308	20.632.151
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen per 31 december 2015	(3.108.268)	(6.103.325)	-	(9.211.593)
Boekwaarde per 31 december 2015	<u>3.474.797</u>	<u>5.203.453</u>	<u>2.742.308</u>	<u>11.420.558</u>

De post *Materiële vaste activa in uitvoering* betreft de aankoopwaarde van een stuk grond aan het Ammanplein in Rotterdam en de nieuwbouw van het audiologisch centrum en het Centraal Bureau dat hier gedurende 2015 en 2016 plaatsvindt. Verwachte oplevering is derde kwartaal 2016. Op dat moment wordt de actiefpost die betrekking heeft op deze nieuwbouw onder de categorie *Gebouwen en verbouwingen* opgenomen. Naar verwachting zal de totale investering op dat moment € 6,1 miljoen bedragen.

Financiële vaste activa (2)

De samenstelling van de financiële vaste activa per 31 december is als volgt:

(in euro's)	2015	2014
Effecten	14.664.204	21.304.690
Vordering	-	458.142
	<u>14.664.204</u>	<u>21.762.832</u>

De *Vordering* betrof een vordering op Stichting Audiologisch Centrum Utrecht. Stichting Koninklijke Auris Groep heeft samen met Stichting Pento Stichting Audiologisch Centrum Utrecht opgericht. Voor de start van deze activiteiten hebben Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep en Stichting Koninklijke Auris Groep werkkapitaal beschikbaar gesteld. Als gevolg van de financieringsproblematiek van de audiologische centra was Stichting Audiologisch Centrum Utrecht nog niet in staat geweest deze financiering volledig terug te betalen. In 2015 is de uitstaande vordering volledig betaald door Stichting Audiologisch Centrum Utrecht.

De samenstelling van de *Effecten* per 31 december is als volgt:

(in euro's)	2015	2014
Aandelen	8.116.737	11.232.428
Obligaties	6.547.467	10.072.262
	<u>14.664.204</u>	<u>21.304.690</u>

(in euro's)

	Vordering	Overige effecten	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2014	855.336	21.542.179	22.397.515
Investerings/aankopen/verstrekkingen	-	-	-
Desinvesteringen/verkoop/aflossingen	(400.000)	(1.188.465)	(1.588.465)
Koersresultaten effecten	-	950.976	950.976
Doorbelaste exploitatiekosten en rente	2.806	-	2.806
Boekwaarde per 31 december 2014	<u>458.142</u>	<u>21.304.690</u>	<u>21.762.832</u>

Het verloop van deze posten is als volgt:

(in euro's)

	Vordering	Overige effecten	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2015	458.142	21.304.690	21.762.832
Inbreng Stichting Onderwijs voor Slechthorenden en Spraakgebrekkigen	-	449.001	449.001
Investerings/aankopen/verstrekkingen	-	-	-
Desinvesteringen/verkoop/aflossingen	(458.142)	(7.796.352)	(8.254.494)
Koersresultaten effecten	-	706.865	706.865
Boekwaarde per 31 december 2015	-	14.664.204	14.664.204

Vorderingen (3)

(in euro's)

	2015	2014
Debiteuren	1.453.215	1.177.647
OCW/EZ	5.124.991	848.298
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	879.969	80.593
Overige vorderingen	3.181.959	2.952.878
Overlopende activa	251.692	558.895
	<u>10.891.826</u>	<u>5.618.311</u>

Op de post *Debiteuren* is een voorziening wegens oninbaarheid van € 249.009 in mindering gebracht (2014: € 227.389).

De post *Overige vorderingen* is als volgt te specificeren:

(in euro's)

	2015	2014
Nog te factureren inzake Audiologie (Adviezen en onderzoek)	1.096.551	1.246.250
Te ontvangen inzake inbreng AED Leiden	912.084	-
Te ontvangen inzake inbreng Professor Van Gilseschool	90.331	-
Gemeenten/huisvestingssubsidies scholen	207.779	126.834
Te verrekenen salarissen	28.860	159.033
Te vorderen dividendbelasting	90.937	98.929
Nog te ontvangen transitievergoedingen 2012, 2013 en 2014	-	751.373
Overige vorderingen	755.417	570.459
	<u>3.181.959</u>	<u>2.952.878</u>

De post *Nog te factureren inzake Audiologie (Adviezen en onderzoek)* is bepaald op basis van met zorgverzekeraars afgesproken tarieven en de prestaties toe te rekenen aan het boekjaar. Facturatie voor 2014 heeft deels in 2015 plaatsgevonden, facturering 2015 zal deels in 2016 plaatsvinden.

Onder de *Overige vorderingen* is een vordering opgenomen van € 1.000 op het bestuur inzake onverschuldigde betaling aan de heer Th. N. de Boer en mevrouw H. de Bruijn. Dit uit hoofde van een abusievelijke administratieve handeling in 2015. Er zijn geen posten opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

De post *Overlopende activa* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2015	2014
Nog te ontvangen rente	128.073	234.210
Vooruitbetaalde overige kosten	123.619	324.685
	<u>251.692</u>	<u>558.895</u>

Onder de *Overlopende activa* zijn geen posten opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

Liquide middelen (4)

(in euro's)	2015	2014
Kas	34.172	25.156
Bank	13.478.685	11.052.861
	<u>13.512.857</u>	<u>11.078.017</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de groep, met uitzondering van de onder de *Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen* opgenomen bankgaranties.

Groepsvermogen (5)

Voor de specificatie van het *Eigen vermogen* wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

Het resultaat van de groep wijkt af van de som van de resultaten van de stichtingen. Dit resultaat kan als volgt worden toegelicht:

(in euro's)	2015
Stichting Koninklijke Auris Groep	1.074.759
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	847.640
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	(285.446)
Som van de resultaten	<u>1.636.953</u>
Resultaat Auris Groep volgens de geconsolideerde jaarrekening	<u>1.288.376</u>
Verschil	<u>348.577</u>

Dit verschil betreft het vermogen uit Stichting Regionaal Expertise Centrum Midden-/Zuid-West Nederland (REC) dat toekomt aan Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep. Omdat Stichting REC onderdeel uitmaakte van de Auris Groep is dit resultaat al eerder verantwoord en zo aan het groepsvermogen toegevoegd. Bij Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep wordt deze bate in 2015 verwerkt.

Aandeel van derden betreft 15% van het vermogen van Stichting Regionaal Expertise Centrum Midden-/Zuid-West Nederland (REC) dat op basis van leerlingaantallen toe te rekenen is aan Het Rotsoord. De activiteiten van deze stichting zijn met de invoering van Passend Onderwijs gestaakt. Feitelijke liquidatie heeft plaatsgevonden in 2016, alsmede de uitkering aan Het Rotsoord. De verplichting is opgenomen onder de *Overlopende passiva*.

De opbouw van de post *Aandeel van derden in eigen vermogen* is als volgt:

in euro's)	2015	2014
Stand per 1 januari	61.513	39.603
Uitkering aan Het Rotsoord vanwege opheffing Stichting REC	(61.513)	-
Aandeel resultaat boekjaar	-	21.910
Stand per 31 december	-	61.513

Voorzieningen (6)

(in euro's)	2015	2014
Personeelsvoorzieningen	461.881	677.157
Onderhoudsvoorziening	918.822	553.647
	1.380.703	1.230.804

De opbouw van de post *Personeelsvoorzieningen* is als volgt:

(in euro's)	2015	2014
Jubileumvoorziening	381.190	421.466
Voorziening garantstelling personeel AC Utrecht	-	175.000
Voorziening spaarverlof	80.691	80.691
	461.881	677.157

Stichting Koninklijke Auris Groep staat garant voor een overschrijding op de loonkostennorm van AC Utrecht volgens beleidsregel CI 899. De voorziening dekt de verwachte overschrijding over de periode 2010 – 2019. Gedurende het boekjaar is geen overschrijding gemeld. Omdat de kans op uitoefening gezien de huidige ontwikkelingen op nihil is ingeschat, is de voorziening in 2015 vrijgevallen.

Het verloop van de post *Personeelsvoorzieningen* is als volgt:

(in euro's)	Jubileum- voor- ziening	Voor- ziening garant- stelling	Voor- ziening spaar- verlof	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2015	421.466	175.000	80.691	677.157
Dotaties	160.170	-	-	160.170
Onttrekkingen	(197.070)	-	-	(197.070)
Vrijval	(3.376)	(175.000)	-	(178.376)
Boekwaarde per 31 december 2015	381.190	-	80.691	461.881
Waarvan:				
looptijd < 1 jaar	70.071	-	18.477	88.548
looptijd > 1 jaar	311.119	-	62.214	373.333

Het verloop van de post *Onderhoudsvoorziening* is als volgt:
(in euro's)

	Onderhouds- voor- ziening
Boekwaarde per 1 januari 2015	553.647
Dotaties	1.273.555
Onttrekkingen	(908.380)
	<hr/>
Boekwaarde per 31 december 2015	918.822
	<hr/> <hr/>
Waarvan:	
looptijd < 1 jaar	883.822
looptijd > 1 jaar	35.000

De dotatie aan de *Onderhoudsvoorziening* van € 473.555 is conform de begroting van de Stichting Onderwijs. Daarnaast is aan aanvullende dotatie van € 800.000 gedaan. De *Onderhoudsvoorziening* is gevormd voor het binnenonderhoud, en vanaf 2015 ook voor het buitenonderhoud. Dit kwam voor 2015 voor rekening van de gemeenten.

Kortlopende schulden (7)

(in euro's)	2015	2014
Crediteuren	1.853.333	1.101.200
OCW – subsidies te betalen aan reguliere scholen	150.172	2.159.054
OCW – subsidies te betalen aan fusiepartners	-	399.845
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.820.463	2.139.876
Schulden ter zake van pensioenen	649.179	616.008
Overige schulden	352.782	520.783
Overlopende passiva	3.903.348	4.212.710
	<hr/>	<hr/>
	9.729.277	11.149.476
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De post *Overige schulden* is als volgt te specificeren:
(in euro's)

	2015	2014
Gemeenten/huisvestingssubsidies scholen	346.832	314.843
UWV/te restitueren ZW/WAZO uitkeringen	-	4.725
Nog te betalen inzake Vervangingsfonds	5.950	3.779
Voorschot ESF 2012 – 2013	-	160.064
Voorschot project Rekentaal van Leeskilometers	-	37.372
	<hr/>	<hr/>
	352.782	520.783
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De post *Overlopende passiva* is als volgt te specificeren:

(in euro's)

	2015	2014
Reservering vakantiegeld	2.040.050	1.746.169
Reservering vakantiedagen	282.705	266.086
Nog te betalen reis- en verblijfkosten	151.063	118.490
Terug te betalen verrichtingen Audiologie	447.778	1.345.718
Nog te betalen salarissen	220.344	6.391
Nog te betalen project Rekentaal voor Leeskilometers	81.161	-
Vooruit ontvangen bedragen	-	64.437
Nog te betalen overige kosten	680.247	665.419
	3.903.348	4.212.710

Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW/EZ (Model G)

G1. Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (Regeling ROS art 12, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing €	Ontvangen t/m verslagjaar €	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
	Jaar	Kenmerk			Geheel uitgevoerd en afgerond	Nog niet geheel afgerond
					aankruisen wat van toepassing is	
Subsidie voor studieverlof	2015/2016	707310-1	47.258	47.258		x
Subsidie voor studieverlof	2015/2016	709616-1	162.162	162.162		x
Subsidie voor studieverlof	2015/2016	713343-1	9.653	9.653		x
Subsidie voor studieverlof	2015/2016	723136-1	(7.268)	(7.268)		x

In de vordering OCW van € 5.124.991 is een vooruitontvangen bedrag van € 123.553 opgenomen inzake het deel van de subsidie voor studieverlof dat betrekking heeft op 2015.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Fiscale eenheid BTW

De Stichting Koninklijke Auris Groep maakt deel uit van een fiscale eenheid voor de BTW. De fiscale eenheid bestaat uit:

Stichting Koninklijke Auris Groep

Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep

Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep

De Stichting is hiermee hoofdelijk aansprakelijk voor de BTW schulden van de fiscale eenheid.

Ouderschapsverlof

Voor de rechten van ouderschapsverlof is geen voorziening gevormd. De kosten bij eventuele opnamen zullen direct in de staat van baten en lasten worden verantwoord.

Duurzame inzetbaarheid

Voor de rechten van duurzame inzetbaarheid is geen voorziening gevormd. Met de medewerkers zijn geen geformaliseerde afspraken gemaakt inzake niet opgenomen duurzame inzetbaarheidsuren, zoals bedoeld in artikel 8 van de cao.

ANBI

De Stichting Koninklijke Auris Groep is met ingang van 1 januari 2008 erkend als ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling).

Voorziening garantstelling personeel AC Utrecht

Stichting Koninklijke Auris Groep staat garant voor een overschrijding op de loonkostennorm van AC Utrecht volgens beleidsregel CI 899. De garantie is afgegeven voor het geval in de periode 2010 – 2019 de loonkostennorm wordt overschreden. Mocht de Nederlandse Zorg Autoriteit de hogere loonkosten niet financieren, dan komen deze voor rekening van Stichting Koninklijke Auris Groep. Omdat de kans op uitoefening van deze garantie op nihil wordt ingeschat, is voor dit risico geen voorziening (meer) gevormd.

Huur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een huurovereenkomst afgesloten voor een deel van het pand aan de Nassaulaan 8 in Goes. De huurovereenkomst liep van 1 augustus 2008 t/m 31 juli 2013 met een stilzwijgende verlenging voor nog eens 5 jaar. In 2010 is deze huurovereenkomst opengebroken en verlengd tot en met 31 juli 2018. De opzegtermijn bedraagt 12 maanden.

De huurprijs bedraagt € 117.241 per jaar.

De huurprijs wordt jaarlijks, met ingang van 1 augustus 2012, geïndexeerd.

Over de huurprijs wordt geen omzetbelasting berekend.

De huurprijs is exclusief de levering van bijkomende diensten (energie, water e.d.).

Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag berekend van ca. € 37.500

Voor de betaling van de huurpenningen is door ABN AMRO een bankgarantie afgegeven voor een bedrag van € 41.003.

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een huurovereenkomst afgesloten voor het pand Pelmolen 26 in Houten.

De huurovereenkomst loopt van 1 maart 2008 en eindigt per 28 februari 2015. Per die datum is het contract verlengd met nog eens 18 maanden. De huur is opgezegd per 1 september 2016. Vanaf die datum zullen de dienstverleningsactiviteiten vanuit de onderwijslocaties plaatsvinden.

De huur bij aanvang van de huurovereenkomst bedraagt € 113.500 per jaar exclusief BTW.

De huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd.

De huurprijs is exclusief de levering van bijkomende diensten (energie, water e.d.).

Voor de betaling van de huurpenningen is door ABN AMRO een bankgarantie afgegeven voor een bedrag van € 31.050.

De Stichting heeft een huurovereenkomst afgesloten voor de huur van ca. 900 vierkante meter kantoorruimte in het kantoorgebouw "Katshoek" aan de Heer Bokelweg 121 - 171 te Rotterdam, alsmede voor 10 parkeerplaatsen op het parkeerdek. Het totale gehuurde oppervlak bedraagt 1.360 vierkante meter. De huurovereenkomst liep van 1 november 2008 t/m 31 oktober 2013. Het contract is met drie allonges verlengd tot 31 oktober 2016, met een opzegtermijn van drie maanden. De huur is per 1 november 2016 opgezegd.

De huur bedraagt € 188.080 per jaar. De huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd. Over de huurprijs wordt een BTW - compensatie van 5% berekend. De huurprijs is exclusief de levering van bijkomende diensten (energie, water e.d.). Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag berekend van ca. € 60.000. Voor de betaling van de huurpenningen is door ABN AMRO een bankgarantie afgegeven voor een bedrag van € 59.192.

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een huurovereenkomst met de Stichting Mozaïek voor de huur van kantoorruimte op de 3e etage van het pand aan de Bachstraat 9 in Gouda. De huurovereenkomst loopt van 1 september 2014 t/m 31 augustus 2015 en is daarna stilzwijgend verlengd. De huur is per 1 september 2016 opgezegd. Vanaf die datum worden de ondersteunende diensten en het bestuursbureau gehuisvest in het nieuwe pand aan het Ammanplein in Rotterdam.

De huur bedraagt € 107.821 per jaar. Over de huurprijs wordt geen omzetbelasting berekend.

De huurprijs is exclusief de levering van bijkomende diensten (energie, water, handyman e.d.).

Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag berekend van ca. € 30.000.

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een huurovereenkomst afgesloten voor het pand Willem Bontekoestraat in Hilversum.

De huurovereenkomst loopt van 1 januari 2015 en eindigt per 31 december 2024. De opzegtermijn bedraagt 12 maanden.

De huur bij aanvang van de huurovereenkomst bedraagt € 56.040 per jaar exclusief BTW.

De huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd.

De huurprijs is exclusief de levering van bijkomende diensten (energie, water e.d.).

Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag berekend van ca. € 18.000.

Kopieerapparatuur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een collectieve lease - overeenkomst met Ricoh voor kopieerapparatuur. Deze leaseovereenkomst bestaat uit een raamovereenkomst waarbinnen individuele contracten voor het gebruik van kopieerapparatuur op de verschillende locaties van Auris worden afgesloten.

De start- en einddata van de individuele overeenkomsten zijn variabel, maar deze worden steeds afgesloten voor periodes van 60 maanden. De jaarlast bedraagt circa € 443.000.

ICT-infrastructuur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een collectieve lease - overeenkomst met Unilogic voor de infrastructuur en overige hardware, waaronder werkplekvoorzieningen.

De overeenkomst is aangevangen op 1 februari 2012 en heeft een looptijd van 5 jaar.

Pand Amersfoort

Sinds september 2010 heeft de Stichting Koninklijke Auris Groep de beschikking over het pand aan de Hooglandseweg 140 te Amersfoort. Dit pand is vanuit de gemeente Amersfoort overgedragen. In het pand is sinds 1 augustus 2011 de Prof. Groenschool gehuisvest en een aantal andere onderdelen van Auris, waaronder in elk geval een zorggroep. Stichting Koninklijke Auris Groep krijgt het pand om niet in gebruik voor een periode van 15 jaar en is gerechtigd het pand in die periode te gebruiken voor onderwijskundige doeleinden en eventuele andere activiteiten. Eventuele opbrengsten uit in- of externe verhuur komen ten gunste van Stichting Koninklijke Auris Groep.

Nieuwbouw Ammanplein Rotterdam

Voor de nieuwbouw aan het Ammanplein in Rotterdam zijn met onder andere projectontwikkelaar, architect en aannemer overeenkomsten gesloten. De totale verplichting bedraagt op het moment van het opstellen van de jaarrekening ongeveer € 5.124.000. Van dit bedrag is een bedrag van € 2.742.308 opgenomen onder de Materiële vaste activa.

Leaseauto's

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft als lessee operationele leasecontracten voor auto's afgesloten. De toekomstige minimale leasebetalingen daarvan zijn als volgt te specificeren:

(in euro's)	2015	2014
periode < 1 jaar	42.888	75.437
1 jaar < periode <= 5 jaar	19.509	80.440
periode > 5 jaar	-	-
Totaal	62.397	155.877

Deze overeenkomsten hebben een gemiddelde looptijd van 3,3 jaar (2014: 4,1 jaar) waarbij de leasebetaling een vast bedrag per jaar is. Na afloop van de contracten heeft de vennootschap de optie de leaseactiva te kopen

tegen de op dat moment geldende marktwaarde. Er is geen sprake van sub-lease. Tevens zijn er geen restricties voortvloeiende uit deze leaseovereenkomsten.

Verbonden partijen

Een overzicht van de groepsverhoudingen is opgenomen in de waarderingsgrondslagen.

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft in 2010 gezamenlijk met Stichting Pento de Stichting Audiologisch Centrum Utrecht opgericht. Hiertoe is de notariële akte verleden op 17 mei 2010. De nieuwe stichting exploiteert een audiologisch centrum in Utrecht. In maart 2012 heeft Stichting Koninklijke Auris Groep samen met Stichting Pento en NSDSK de coöperatie Partners in Verstaan opgericht. Het bestuur van deze coöperatie vormt het bestuur van Stichting Audiologisch Centrum Utrecht. De cijfers van de Stichting Audiologisch Centrum Utrecht zijn niet opgenomen in de balans en de staat van baten en lasten van de Stichting Koninklijke Auris Groep.

8.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Rijksbijdragen (8)

(in euro's)	2015	begroting 2015	2014
Rijksbijdragen OCW	78.866.944		62.820.916
OCW – doorbetaalde subsidies aan reguliere scholen	(10.380.484)		(4.728.997)
OCW – doorbetaalde subsidies aan fusiepartners	(6.471.640)		(5.231.456)
Geoormerkte OCW subsidies	55.979		37.874
Niet geoormerkte OCW subsidies	-		-
OCW/Bekostiging REC MZw	-		346.554
OCW/REC MZw Overdracht autisme gelden	-		67.688
Totaal rijksbijdragen	62.070.799	56.818.623	53.312.579

De *Rijksbijdragen* zijn ten opzichte van de realisatie 2014 voornamelijk gestegen door aansluiting van De Spreekhoorn en de Professor Van Gilseschool. Daarnaast is in de Rijksbijdrage in 2015 ook een bedrag opgenomen voor buitenonderhoud en een eenmalige extra toekenning voor achterstallig buitenonderhoud. In de begroting was met deze posten geen rekening gehouden. Daarnaast kan de afwijking ten opzichte van de begroting 2015 verklaard worden door het niet volledig doorbetalen van de reguliere LGF middelen (bested aan inzet eigen personeel op dienstverlening aan reguliere scholen).

Opbrengsten behandelen zorg Zvw (9)

(in euro's)	2015	begroting 2015	2014
Zorgkantoor / productieafpraak	9.724.618		8.840.605
Gerealiseerde overproductie	1.468.367		-
Niet gehonoreerde overproductie	(1.468.367)		-
Correctie voorgaande jaren	19.015		54.832
Totaal wettelijk budget aanvaardbare kosten	9.743.633	9.761.881	8.895.437

Opbrengsten behandelen zorg Zvw was voorheen Wettelijk budget aanvaardbare kosten (AWBZ). Met ingang van 2015 wordt deze behandelen zorg gefinancierd door de zorgverzekeraars.

Opbrengsten adviezen en onderzoek (10)

(in euro's)	2015	begroting 2015	2014
Productie in verslagjaar	2.988.770		2.956.023
Toename waarde gestarte AP's voorgaand verslagjaar	157.893		125.535
Te verrekenen AP's 2012 (transitiemodel)	-		15.855
Te verrekenen AP's 2013 (transitiemodel)	-		423.480
Te verrekenen AP's 2014 (transitiemodel)	-		312.038
Totaal opbrengsten Adviezen en onderzoek (Audiologie)	3.146.663	3.325.000	3.832.931

Audiologische producten (DOT's, voorheen AP's) worden gefactureerd op basis van afgesproken tarieven met de verschillende zorgverzekeraars. Vanaf 2015 moeten DOT's binnen 120 dagen worden afgesloten in plaats van voorheen 360 dagen. De gevolgen hiervan zijn in de contractafspraken met verzekeraars verwerkt. De daling ten opzichte van 2014 wordt verklaard door de verwerking van de te verrekenen transitiebedragen in 2014.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies (11)

(in euro's)	2015	begroting 2015	2014
Subsidie gemeenten gymlokalen	351.718		137.013
ESF 2012-2013	160.064		-
Overige overheidsbijdragen en –subsidies	251.360		161.555
Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies	763.142	151.000	298.568

De *Overige overheidsbijdragen en –subsidies* zijn ten opzichte van 2014 gestegen omdat in 2015 nog een aantal gymlokaalvergoedingen over voorgaande jaren is toegekend. Hiermee was in de begroting geen rekening gehouden. Daarnaast is in 2015 een ESF subsidie definitief toegekend. In de begroting was met deze opbrengsten geen rekening gehouden.

Overige baten (12)

(in euro's)	2015	begroting 2015	2014
Inbreng AED Leiden	1.093.053		-
Cursusgelden	328.162		156.281
Vrijval voorziening garantstelling personeel AC Utrecht	175.000		-
Verhuur	167.232		52.275
Ouderbijdragen	154.296		124.642
Begeleidingsarrangementen	107.314		237.597
Erasmus Medisch Centrum / CI Team	85.046		82.261
Detacheringen	87.699		7.874
Giften en nalatenschappen	15.716		6.811
Inbreng De Weerklank	-		663.989
Opbrengsten OAC (Het Rotsoord)	-		8.366
Verkoop en reparaties hoortoestellen	-		898
Overige	224.698		213.906
Totaal overige baten	2.438.216	1.273.239	1.554.900

De *Overige baten* namen met € 0,9 mln. toe ten opzichte van 2014. Deze toename kan voor het grootste deel verklaard worden door inbreng van AED Leiden per 1 augustus 2015 en de inbreng van Stichting Regionaal Expertise Centrum Midden-/Zuid-West Nederland in 2015. Deze bedragen zijn in 2015 opgenomen als bijzonder resultaat onder *Overige baten*.

Voor de garantstelling voor een overschrijding op de loonkostennorm van AC Utrecht volgens beleidsregel CI 899 over de periode 2010 – 2019 was tot en met 2014 een voorziening gevormd. Omdat de kans op uitoefening gezien de huidige ontwikkelingen op nihil is ingeschat, is de voorziening in 2015 vrijgevallen en verantwoord onder de *Overige bedrijfsopbrengsten*.

In de begroting 2015 was er van uitgegaan dat de overige baten zouden afnemen, op dat moment was nog niet bekend dat de bijzondere baten, AED Leiden en Stichting Regionaal Expertise Centrum Midden-/Zuid-West Nederland als *Overige baten* verantwoord zouden worden.

Personeelslasten (13)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Lonen en salarissen	43.772.703		38.678.600
Pensioenlasten	5.184.556		5.407.912
Sociale lasten	7.281.909		6.835.893
Overige personeelskosten	6.952.265		4.543.996
Totaal personeelslasten	63.191.433	59.879.100	55.466.401

Personeelslasten zijn ten opzichte van 2014 voornamelijk gestegen als gevolg van aansluiting van De Spreekhoorn, De Professor Van Gilseschool en AED Leiden. Daarnaast werd ten behoeve van ondersteuning van het primair proces gebruik gemaakt van payroll (uitzendkrachten) als flexibele schil. Deze externe inhuur is in 2015 verder gestegen, meer dan begroot.

Overige personeelskosten

(in euro's)

	2015	2014
Mutatie jubileumvoorziening	(40.276)	(8.470)
Mutatie vakantiegeld en –dagen	13.031	30.920
Mutatie voorziening spaarverlof	-	(5.387)
Reis- en verblijfkosten	1.306.712	1.136.560
Externe inhuur personeel en uitzendkrachten	3.688.941	2.030.416
Nascholing en opleiding	1.007.237	989.571
Bedrijfsgezondheidszorg	220.924	289.479
Werving en selectie	47.998	50.837
Overige	1.149.434	500.780
Af: uitkeringen	(441.736)	(470.710)
Totaal overige personeelslasten	6.952.265	4.543.996

Personeelsbestand

Bij de Stichting Koninklijke Auris Groep waren in 2015 gemiddeld 908 FTE in dienst (2014: 838). Voor 2015 was een gemiddelde van 895 FTE begroot.

Bezoldiging van de bestuurders en de Raad van Toezicht

In de jaarrekening is een toelichting opgenomen met betrekking tot de "Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (hierna :WNT).

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Koninklijke Auris Groep van toepassing zijnde regelgeving: het WNT-maximum voor het onderwijs, plafond A (po) en het WNT-maximum voor de zorg, totaalscore 6 en klasse E.

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor Koninklijke Auris Groep is € 161.134. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	Th. N. de Boer	H. de Bruijn
Functie(s)	Voorzitter Raad van Bestuur	Lid Raad van Bestuur
Duur dienstverband in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	ja	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t.	n.v.t.
Individueel WNT-maximum	162.496	162.496
Bezoldiging		
Beloning	148.942	122.293
Belastbare onkostenvergoedingen	16.324	15.211
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
<i>Subtotaal</i>	<i>165.266</i>	<i>137.504</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	500,00	500,00
Totaal bezoldiging	164.766	137.004
Motivering indien overschrijding: zie	1) 2)	2)
Gegevens 2014		
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	1/6 - 31/12
Omvang dienstverband 2014 (in fte)	1,0	1,0
Bezoldiging 2014		
Beloning	148.438	65.212
Belastbare onkostenvergoedingen	25.556	11.158
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Totaal bezoldiging 2014	173.994	76.370
Individueel WNT-maximum 2014	161.134	93.995

Op de bezoldiging van de voorzitter Raad van Bestuur is de overgangsregeling van toepassing (toelichting 1) bij motivering) .

Als gevolg van een abusievelijke administratieve handeling is aan beide bestuurders €500 teveel uitbetaald, hetgeen geen onderdeel uitmaakt van het WNT-salaris. Beide bestuurders hebben inmiddels het bedrag terugbetaald. Voor elke hierboven vermelde onverschuldigde betaling is een vordering ingesteld die is inbegrepen in de post 'Overige vorderingen' en afzonderlijk vermeld in de toelichting (toelichting 2) bij motivering).

Voor de klasse-indeling op grond van de WNT-norm volgens de Regeling van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 26 november 2013, kenmerk MEVA-170829-113368 heeft de Raad van Toezicht een complexiteitspunt opgenomen. Door de complexiteit van het besturingsmodel als gevolg van de verschillende geldstromen (onderwijs en zorg), meerdere rechtspersonen, de sterke geografische spreiding van de locaties en de transities binnen de zorgregelgeving met ingrijpende gevolgen voor strategie en uitvoering heeft de RvT hiertoe besloten. In 2016 is de WNT-regeling aangepast, zijn de belangrijkste veranderingen ingevoerd en is

besloten geen bijzondere omstandigheden meer aan te voeren. Voor de Koninklijke Auris Groep is op basis van de doorbelasting van de indirecte kosten van de Stichting Auris aan de Stichting Zorg en de Stichting Onderwijs de verhouding 80% voor onderwijs en 20% voor zorg toegepast. Hierdoor komt de berekening van de van toepassing zijnde WNT-norm uit op € 162.496 (namelijk 0,2 * € 148.879 en 0,8* € 165.901)

Toezichthoudende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	Dr. P.C. van den Brink	R.W.C. Oerlemans	A.A.B. Fischer	I.M. Vos	W.J. Willems	A.M.C.G. Schouten
Functie(s)	Lid/Voorzitter	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 30/06	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	-	1/1 - 31/12
Individueel WNT-maximum	20.312	12.187	16.250	16.250	-	16.250
Bezoldiging						
Beloning	7.875	5.250	5.250	5.250	-	5.250
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	<i>7.875</i>	<i>5.250</i>	<i>5.250</i>	<i>5.250</i>	<i>-</i>	<i>5.250</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	7.875	5.250	5.250	5.250	-	5.250
Motivering indien overschrijding: zie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2014						
Duur dienstverband in 2014	1/7 – 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 – 30/6	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2014 (in fte)		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Bezoldiging 2014						
Beloning	2.625	10.500	5.250	5.250	2.625	5.250
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-
Totaal bezoldiging 2014	2.625	10.500	5.250	5.250	2.625	5.250
Individueel WNT-maximum 2014	8.057	12.085	16.113	16.113	8.057	16.113

Rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2015 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Aanvullende toelichting met betrekking tot 2013

In de jaarrekening 2013 is de WNT-bezoldiging voor Th. N. de Boer bepaald op een bedrag van € 183.668. Hierin is abusievelijk een component in de beloning niet meegenomen in het WNT bezoldigings-begrip. Hierdoor is het werkelijke bezoldigingsbedrag over 2013 (€ 184.498) hoger dan in de WNT-verantwoording in de jaarrekening 2013 (€ 183.668). Hertoetsing van de gecorrigeerde cijfers aan de destijds toepasselijke normen leidt niet tot onverschuldigde betalingen.

Afschrijvingen (14)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Materiële vaste activa	1.532.163	1.000.894	1.248.782

Huisvestingslasten (15)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Huur	966.747		873.614
Onderhoud	459.418		501.468
Dotatie onderhoudsvoorziening	1.273.555		376.540
Energie en water	558.449		589.571
Schoonmaakkosten	1.014.040		835.264
Heffingen	87.416		148.594
Beveiliging/bewaking	128.664		32.892
Advies huisvestingsprojecten	167.473		154.150
Overige huisvestingslasten	132.483		72.777
Totaal huisvestingslasten	4.788.245	4.330.550	3.584.870

Overige lasten (16)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Administratie en beheer	492.226		538.614
Advieskosten	721.697		719.083
Accountantskosten (controle jaarrekening)	256.653		146.204
Telefoon, portokosten en kopieerlasten	748.662		630.602
ICT	3.341.713		3.290.836
Drukwerk	78.026		82.492
Huishoudelijke kosten	190.638		197.897
Kantoorartikelen	103.996		115.417
Bestuurslasten (kosten Raad van Toezicht)	39.504		56.907
Aan- en verkoopkosten en bewaarloon effecten	109.598		91.847
Communicatie en PR	161.909		167.924
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	-		-
Medezeggenschap	15.179		12.417
Onderwijsspecifieke lasten	1.103.979		828.955
Zorgspecifieke lasten	415.112		840.444
Contributies en abonnementen	189.241		205.557
Verzekeringen	63.375		71.443
Overige	541.706		276.958
Totaal overige lasten	<u>8.573.214</u>	<u>8.119.199</u>	<u>8.273.597</u>

De stijging van de onderwijsspecifieke lasten is het gevolg van de fusies per 1 augustus 2015.

De daling van de zorg-specifieke lasten is het gevolg van de overgang van de AWBZ naar Zvw per 1 januari 2015. Tot en met 2014 werd het vervoer van cliënten door Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep vergoed, vanaf 2015 wordt dit rechtstreeks door de zorgverzekeraars vergoed.

De afwijking ten opzichte van de begroting heeft met name te maken met een aantal incidentele posten, die zijn opgenomen onder Overige onder de Overige lasten.

Financiële baten en lasten (17)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Opbrengsten van overige vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	466.087		623.793
Overige rentebaten en soortgelijke baten	45.205		64.106
Waardeveranderingen van overige vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	699.734		950.973
Overige rentelasten en soortgelijke lasten	(48)		-
	<u>1.210.978</u>	<u>950.000</u>	<u>1.638.872</u>

De *Financiële baten en lasten* waren voorzichtigheidshalve begroot op € 1,0 mln. positief. Werkelijk gerealiseerd in 2015 is een bedrag van € 1,2 mln. Hierin is het feitelijke koersresultaat meegenomen. Er zijn geen rentelasten geactiveerd.

Aandeel van derden (18)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Aandeel in groepsmaatschappijen	-	-	21.910

Op basis van de leerlingaantallen is de aandeelverhouding van Stichting Regionaal Expertise Centrum MZw bepaald op 85 – 15. Het aandeel van derden betreft het aandeel van Het Rotsoord (15%) in het resultaat. De activiteiten zijn met de invoering van Passend Onderwijs beëindigd. Liquidatie van deze stichting zal in 2016 plaatsvinden.

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2015 is bekend geworden dat Kentalis en Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep in de regio Utrecht nieuwe afspraken hebben gemaakt over onderwijs aan en begeleiding van leerlingen. Onderwijs en ondersteuning voor leerlingen van 12 jaar en ouder zal vanaf 1 augustus 2017 worden verzorgd door Kentalis, onderwijs en ondersteuning voor leerlingen jonger dan 12 jaar zal vanaf 1 augustus 2017 worden verzorgd door Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep. Afspraken over de overdracht van middelen en overgang van personeel worden in 2016 verder uitgewerkt.

In 2016 is een overeenkomst gesloten met een projectontwikkelaar over de verkoop van een perceel in Rotterdam. De opbrengst, nadat de saneringskosten hierop in mindering zijn gebracht, wordt geraamd op € 1,3 miljoen. Ontbindende voorwaarde is de bestemmingswijziging door de gemeente.

9 Enkelvoudige jaarrekening Stichting Koninklijke Auris Groep

9.1 Enkelvoudige balans per 31 december 2015

(na voorgestelde resultaatbestemming)

A c t i v a

(in euro's)

	2015	2014
Vaste activa		
Materiële vaste activa (19)	5.112.878	3.270.138
Financiële vaste activa (20)	14.215.203	21.387.157
	<u>19.328.081</u>	<u>24.657.295</u>
Viottende activa		
Vorderingen (21)	1.829.878	674.524
Liquide middelen (22)	8.807.940	7.598.575
	<u>10.637.818</u>	<u>8.273.099</u>
Totaal activa	<u>29.965.899</u>	<u>32.930.394</u>

P a s s i v a

(in euro's)

	2015	2014
Eigen vermogen (23)		
Kapitaal	45	45
Algemene reserve (publiek)	20.685.963	16.877.610
Bestemmingsreserve koersverschillen (publiek)	3.495.605	4.938.576
Bestemmingsfondsen (privaat)	-	1.290.623
	<u>24.181.613</u>	<u>23.106.854</u>
Voorzienen (24)	1.213	4.589
Kortlopende schulden (25)	5.783.073	9.818.951
Totaal passiva	<u>29.965.899</u>	<u>32.930.394</u>

9.2 Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2015

(in euro's)

Baten	2015	Begroting 2015	2014
Doorbelastingen (26)	9.234.016	8.388.706	9.978.258
Overige baten (27)	221.598	231.800	216.538
Totaal baten	9.455.614	8.620.506	10.194.796
Personeelslasten (28)	4.631.276	4.622.885	4.335.915
Afschrijvingen (29)	319.392	240.000	312.943
Huisvestingslasten (30)	267.385	358.760	334.836
Overige lasten (31)	4.346.757	4.398.861	5.299.314
Totaal lasten	9.564.810	9.620.506	10.283.008
Saldo baten en lasten	(109.196)	(1.000.000)	(88.212)
Financiële baten en lasten (32)	1.183.955	950.000	1.579.598
Resultaat voor resultaat deelnemingen	1.074.759	(50.000)	1.491.386
Aandeel in resultaat van deelnemingen (33)	-	-	(173)
Resultaat na resultaat deelnemingen	1.074.759	(50.000)	1.491.213

9.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

Materiële vaste activa (19)

(in euro's)

	2015	2014
Gebouwen en verbouwingen	2.157.312	2.354.059
Andere vaste bedrijfsmiddelen	213.258	303.289
Materiële vaste activa in uitvoering	2.742.308	612.790
	<u>5.112.878</u>	<u>3.270.138</u>

Het verloop van deze posten is als volgt:

(in euro's)	Gebouwen en verbouw- ingen	Andere vaste bedrijfs- middelen	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2015	2.354.059	303.289	612.790	3.270.138
Investerings	-	32.614	2.129.518	2.162.132
Afschrijvingen	(196.747)	(122.645)	-	(319.392)
Boekwaarde per 31 december 2015	<u>2.157.312</u>	<u>213.258</u>	<u>2.742.308</u>	<u>5.112.878</u>
Aanschafwaarde per 1 januari 2015	3.140.309	668.187	612.790	4.421.286
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen per 1 januari 2015	(786.250)	(364.898)	-	(1.151.148)
Boekwaarde per 1 januari 2015	<u>2.354.059</u>	<u>303.289</u>	<u>612.790</u>	<u>3.270.138</u>
Aanschafwaarde per 31 december 2015	3.140.309	700.801	2.742.308	6.583.418
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen per 31 december 2015	(982.997)	(487.543)	-	(1.470.540)
Boekwaarde per 31 december 2015	<u>2.157.312</u>	<u>213.258</u>	<u>2.742.308</u>	<u>5.112.878</u>

De post *Materiële vaste activa in uitvoering* betreft de aankoopwaarde van een stuk grond aan het Ammanplein in Rotterdam en de nieuwbouw van het audiologisch centrum en het Centraal Bureau dat hier gedurende 2015 en 2016 plaatsvindt. Verwachte oplevering is derde kwartaal 2016. Op dat moment wordt de actiefpost die betrekking heeft op deze nieuwbouw onder de categorie *Gebouwen en verbouwingen* opgenomen. Naar verwachting zal de totale investering op dat moment ongeveer € 6,1 miljoen bedragen.

Financiële vaste activa (20)

(in euro's)

	2015	2014
Vordering	-	82.467
Overige effecten	14.215.203	21.304.690
	<u>14.215.203</u>	<u>21.387.157</u>

De *Vordering* betrof een vordering op Stichting Audiologisch Centrum Utrecht. Stichting Koninklijke Auris Groep heeft samen met Stichting Pento Stichting Audiologisch Centrum Utrecht opgericht. Voor de start van deze activiteiten hebben Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep en Stichting Koninklijke Auris Groep werkkapitaal beschikbaar gesteld. Als gevolg van de financieringsproblematiek van de audiologische centra was Stichting Audiologisch Centrum Utrecht nog niet in staat geweest deze financiering volledig terug te betalen. In 2015 is de uitstaande vordering volledig betaald door Stichting Audiologisch Centrum Utrecht.

(in euro's)

	Deel- nemingen in groeps- maat- schappijen	Vordering	Overige effecten	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2014	18.151	478.400	21.542.179	22.038.730
Investerings/aankopen/ verstrekkingen	-	-	-	-
Berekende rente	-	4.067	-	4.067
Desinvesteringen/verkopen/ aflossingen	(18.151)	(400.000)	(1.188.465)	(1.606.616)
Koersresultaten effecten	-	-	950.976	950.976
Boekwaarde per 31 december 2014	<u>-</u>	<u>82.467</u>	<u>21.304.690</u>	<u>21.387.157</u>

Het verloop van deze posten is als volgt:

(in euro's)

	Deel- nemingen in groeps- maat- schappijen	Vordering	Overige effecten	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2015	-	82.467	21.304.690	21.387.157
Investerings/aankopen/ verstrekkingen	-	-	-	-
Desinvesteringen/verkopen/ aflossingen	-	(82.467)	(7.796.352)	(7.878.819)
Koersresultaten effecten	-	-	706.865	706.865
Boekwaarde per 31 december 2015	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>14.215.203</u>	<u>14.215.203</u>

Voor een nadere specificatie van de *Overige effecten* wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

Vorderingen (21)

(in euro's)	2015	2014
Debiteuren	-	1.703
Vorderingen op groepsmaatschappijen	1.487.131	95.486
Overige vorderingen	91.055	100.250
Overlopende activa	251.692	477.085
	<u>1.829.878</u>	<u>674.524</u>

De post *Vorderingen op groepsmaatschappijen* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2015	2014
Stichting Regionaal Expertise Centrum Midden/Zuid-west Nederland	-	94.326
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	1.487.131	1.160
	<u>1.487.131</u>	<u>95.486</u>

De post *Overige vorderingen* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2015	2014
Voorschotten salaris	118	1.321
Te vorderen dividendbelasting	90.937	98.929
	<u>91.055</u>	<u>100.250</u>

Onder de *Overige vorderingen* zijn geen posten opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

De post *Overlopende activa* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2015	2014
Nog te ontvangen rente	128.073	234.210
Vooruitbetaalde kosten	123.619	242.875
	<u>251.692</u>	<u>477.085</u>

Onder de *Overige vorderingen* is een vordering opgenomen van € 1.000 op het bestuur inzake onverschuldigde betaling aan de heer Th. N. de Boer en mevrouw H. de Bruijn. Dit uit hoofde van een abusievelijke administratieve handeling in 2015. Er zijn geen posten opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

Liquide middelen (22)

(in euro's)

	2015	2014
Kas	140	5.197
Bank	8.807.800	7.593.378
	<u>8.807.940</u>	<u>7.598.575</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de groep, met uitzondering van de onder de *Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen* opgenomen bankgaranties.

Eigen vermogen (23)

Het eigen vermogen en resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening en het eigen vermogen en resultaat volgens de geconsolideerde jaarrekening kan als volgt worden toegelicht:

(in euro's)	2015	2014
Enkelvoudige jaarrekening	24.181.613	23.106.854
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	13.472.908	8.178.518
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	1.724.944	2.010.390
Stichting REC MZw	-	410.089
Geconsolideerde jaarrekening	<u>39.379.465</u>	<u>33.705.851</u>

Het verloop van de afzonderlijke posten van het *Eigen vermogen* is als volgt.

Kapitaal

(in euro's)

	2015	2014
Stand per 31 december	<u>45</u>	<u>45</u>

Algemene reserve (publiek)

(in euro's)

	2015	2014
Stand per 1 januari	16.877.610	15.621.533
Toevoeging vanwege opheffing bestemmingsfondsen	1.290.623	-
Resultaat boekjaar conform voorgestelde resultaatverdeling	2.517.730	1.256.077
Stand per 31 december	<u>20.685.963</u>	<u>16.877.610</u>

Bestemmingsreserve koersverschillen (publiek)

(in euro's)

	2015	2014
Stand per 1 januari	4.938.576	4.713.385
Resultaat boekjaar conform voorgestelde resultaatverdeling	(1.442.971)	225.191
Stand per 31 december	<u>3.495.605</u>	<u>4.938.576</u>

De *Bestemmingsreserve koersverschillen* is gemaximeerd op 35% van de waarde van de aandelen inclusief onroerend goed plus 10% van de beurswaarde van de obligaties per 31 december van het boekjaar:

(in euro's)	2015	2014
35% van de beurswaarde van de aandelen en onroerend goed fondsen	2.840.858	3.931.350
10% van de beurswaarde van de obligaties	654.747	1.007.226
	3.495.605	4.938.576
Bestemmingsreserve per 31 december	3.495.605	4.938.576
Ruimte	-	-

De werkelijke hoogte van de bestemmingsreserve zou € 5.638.310 zijn geweest op basis van het koersresultaat in het verslagjaar. De overschrijding van de berekende maximale hoogte van € 1.442.971 is ten gunste van de algemene reserve gekomen.

Bestemmingsfondsen (privaat)

(in euro's)	2015	2014
Stand per 1 januari	1.290.623	1.280.678
Toevoeging aan Kluverfonds (uit resultaatverdeling)	-	83
Intrestvergoeding (uit resultaatverdeling)		9.862
Toevoeging aan de Algemene reserve	(1.290.623)	-
Stand per 31 december	-	1.290.623

Het betreft de volgende bestemmingsfondsen:

(in euro's)	2015	2014
Legaten ontvangen onder voorwaarden	-	5.641
Mr. W.A. Meesfonds	-	68.014
Blindenfonds	-	127.329
Fonds Hirsch	-	56.483
Mildersfonds	-	631.714
Kortmanfonds	-	47.423
Voorzieningsfonds	-	193.627
Kluverfonds	-	160.392
Stand per 31 december	-	1.290.623

In het verleden zijn bovengenoemde fondsen gevormd uit ontvangen erfenissen en legaten. Voor het vormen van een bestemmingsfonds zou een vanuit derden opgelegde beperking moeten bestaan. Gedurende 2015 is gebleken dat een dergelijk bestedingsdoel in een aantal gevallen wel aanwezig is, maar dat deze samenvallen met de doelstelling van de Stichting Koninklijke Auris groep, en dat derhalve het aanhouden van een apart bestemmingsfonds niet meer aan de orde is. Als gevolg daarvan zijn de bestemmingsfondsen opgeheven en toegevoegd aan de Algemene reserve.

Vorzieningen (24)

(in euro's)

	2015	2014
Jubileumvoorziening	1.213	4.589

Het verloop van deze post is als volgt:

(in euro's)

	Jubileum
Boekwaarde per 1 januari 2015	4.589
Vrijval	(3.376)
Boekwaarde per 31 december 2015	1.213
Waarvan:	
looptijd < 1 jaar	-
looptijd > 1 jaar	1.213

Kortlopende schulden (25)

(in euro's)

	2015	2014
Crediteuren	754.193	553.122
Schulden aan groepsmaatschappijen	4.397.824	8.356.195
Te betalen belastingen en premies sociale verzekeringen	227.760	302.044
Schulden ter zake van pensioenen	50.322	62.774
Overlopende passiva	352.974	544.816
	5.783.073	9.818.951

De post *Schulden aan groepsmaatschappijen* is als volgt te specificeren:

(in euro's)

	2015	2014
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	4.397.824	8.356.195

De post *Overlopende passiva* is als volgt te specificeren:

(in euro's)

	2015	2014
Reservering vakantiegeld	101.871	114.083
Reservering vakantiedagen en overuren	101.773	89.755
Reservering accountantskosten	37.873	49.634
Vooruit ontvangen bedragen	-	64.437
Nog te betalen overige kosten	111.457	226.907
	352.974	544.816

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Fiscale eenheid BTW

De Stichting Koninklijke Auris Groep maakt deel uit van een fiscale eenheid voor de BTW. De fiscale eenheid bestaat uit:

Stichting Koninklijke Auris Groep

Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep

Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep

De Stichting is hiermee hoofdelijk aansprakelijk voor de BTW schulden van de fiscale eenheid.

Duurzame inzetbaarheid

Voor de rechten van duurzame inzetbaarheid is geen voorziening gevormd. Met de medewerkers zijn geen geformaliseerde afspraken gemaakt inzake niet opgenomen duurzame inzetbaarheidsuren, zoals bedoeld in artikel 8 van de cao.

ANBI

De Stichting Koninklijke Auris Groep is met ingang van 1 januari 2008 erkend als ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling).

Huur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een huurovereenkomst met de Stichting Mozaïek voor de huur van kantoorruimte op de 3e etage van het pand aan de Bachstraat 9 in Gouda. De huurovereenkomst loopt van 1 september 2014 t/m 31 augustus 2015 en is daarna stilzwijgend verlengd. De huur is per 1 september 2016 opgezegd. Vanaf die datum worden de ondersteunende diensten en het bestuursbureau gehuisvest in het nieuwe pand aan het Ammanplein in Rotterdam.

De huur bedraagt € 107.821 per jaar. Over de huurprijs wordt geen omzetbelasting berekend.

De huurprijs is exclusief de levering van bijkomende diensten (energie, water, handyman e.d.).

Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag berekend van ca. € 30.000.

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een huurovereenkomst afgesloten voor het pand Willem Bontekoestraat in Hilversum.

De huurovereenkomst loopt van 1 januari 2015 en eindigt per 31 december 2024. De opzegtermijn bedraagt 12 maanden.

De huur bij aanvang van de huurovereenkomst bedraagt € 56.040 per jaar exclusief BTW.

De huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd.

De huurprijs is exclusief de levering van bijkomende diensten (energie, water e.d.).

Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag berekend van ca. € 18.000.

Kopieerapparatuur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een collectieve lease - overeenkomst met Ricoh voor kopieerapparatuur. Deze leaseovereenkomst bestaat uit een raamovereenkomst waarbinnen individuele contracten voor het gebruik van kopieerapparatuur op de verschillende locaties van Auris worden afgesloten.

De start- en einddata van de individuele overeenkomsten zijn variabel, maar deze worden steeds afgesloten voor periodes van 60 maanden. De jaarlast bedraagt circa € 42.000.

ICT-infrastructuur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een collectieve lease - overeenkomst met Unilogic voor de infrastructuur en overige hardware, waaronder werkplekvoorzieningen.

De overeenkomst is aangevangen op 1 februari 2012 en heeft een looptijd van 5 jaar.

Pand Amersfoort

Sinds september 2010 heeft de Stichting Koninklijke Auris Groep de beschikking over het pand aan de Hooglandseweg 140 te Amersfoort. Dit pand is vanuit de gemeente Amersfoort overgedragen. In het pand is sinds 1 augustus 2011 de Prof. Groenschool gehuisvest en een aantal andere onderdelen van Auris, waaronder in elk geval een zorggroep. Stichting Koninklijke Auris Groep krijgt het pand om niet in gebruik voor een periode van 15 jaar en is gerechtigd het pand in die periode te gebruiken voor onderwijskundige doeleinden en eventuele andere activiteiten. Eventuele opbrengsten uit in- of externe verhuur komen ten gunste van Stichting Koninklijke Auris Groep.

Nieuwbouw Ammanplein Rotterdam

Voor de nieuwbouw aan het Ammanplein in Rotterdam zijn met onder andere projectontwikkelaar, architect en aannemer overeenkomsten gesloten. De totale verplichting bedraagt op het moment van het opstellen van de jaarrekening ongeveer € 5.124.000. Van dit bedrag is een bedrag van € 2.742.308 opgenomen onder de Materiële vaste activa.

Leaseauto's

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft als lessee operationele leasecontracten voor auto's afgesloten. De toekomstige minimale leasebetalingen daarvan zijn als volgt te specificeren:

(in euro's)	2015	2014
periode < 1 jaar	42.888	75.437
1 jaar < periode <= 5 jaar	19.509	80.440
periode > 5 jaar	-	-
Totaal	62.397	155.877

Deze overeenkomsten hebben een gemiddelde looptijd van 3,3 jaar (2014: 4,1 jaar) waarbij de leasebetaling een vast bedrag per jaar is. Na afloop van de contracten heeft de vennootschap de optie de leaseactiva te kopen tegen de op dat moment geldende marktwaarde. Er is geen sprake van sub-lease. Tevens zijn er geen restricties voortvloeiende uit deze leaseovereenkomsten.

Verbonden partijen

Een overzicht van de groepsverhoudingen is opgenomen in de waarderingsgrondslagen.

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft in 2010 gezamenlijk met Stichting Pento de Stichting Audiologisch Centrum Utrecht opgericht. Hiertoe is de notariële akte verleden op 17 mei 2010. De nieuwe stichting exploiteert een audiologisch centrum in Utrecht.

In maart 2012 heeft Stichting Koninklijke Auris Groep samen met Stichting Pento en NSDSK de coöperatie Partners in Verstaan opgericht. Het bestuur van deze coöperatie vormt het bestuur van Stichting Audiologisch Centrum Utrecht. De cijfers van de Stichting Audiologisch Centrum Utrecht zijn niet opgenomen in de balans en de staat van baten en lasten van de Stichting Koninklijke Auris Groep. Onder de financiële vaste activa was een vordering op Stichting Audiologisch Centrum Utrecht opgenomen die in 2015 volledig is afgelost.

9.4 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

Doorbelastingen (26)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	7.216.080		6.872.309
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	2.017.936		3.075.836
Stichting REC MZw	-		30.113
Totaal overige baten	9.234.016	8.388.706	9.978.258

Overige baten (27)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Verhuur	176.607		194.045
Schenken en giften	4.860		83
Overige	40.131		22.410
Totaal overige baten	221.598	231.800	216.538

Personeelslasten (28)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Lonen en salarissen	2.517.029		2.424.562
Pensioenlasten	317.686		344.506
Sociale lasten	359.197		329.764
Overige personeelskosten	1.437.364		1.237.083
Totaal personeelslasten	4.631.276	4.622.885	4.335.915

Overige personeelskosten

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Mutatie jubileumvoorziening	(3.376)		844
Mutatie vakantiegeld en –dagen	4.506		(12.982)
Reis- en verblijfkosten	105.996		167.351
Externe inhuur personeel en uitzendkrachten	507.473		396.736
Nascholing en opleiding	226.688		341.456
Bedrijfsgezondheidszorg	170.702		189.904
Werving en selectie	44.603		34.846
Overige	382.946		120.204
Af: uitkeringen	(2.174)		(1.276)
Totaal overige personeelslasten	1.437.364		1.237.083

Personeelsbestand

Bij de stichting waren in 2015 gemiddeld 45 FTE in dienst (2014: 44). In begroting 2015 was uitgegaan 48 FTE.

Bezoldiging van de bestuurders en Raad van Toezicht

Voor de bezoldiging van de bestuurders en Raad van Toezicht wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

Afschrijvingen (29)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Materiële vaste activa	319.392	240.000	312.943

Huisvestingslasten (30)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Huur	184.924		149.772
Onderhoud panden en ondersteuning	4.235		9.710
Onderhoud inventaris	3.544		4.621
Energie en water	861		7.436
Schoonmaakkosten	23.121		34.966
Heffingen	8.669		9.070
Beveiliging/bewaking	723		710
Advies huisvestingsprojecten	32.281		117.570
Overige huisvestingslasten	9.027		981
Totaal huisvestingslasten	267.385	358.760	334.836

Overige lasten (31)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Administratie en beheer	492.226		538.614
Advieskosten	478.077		629.546
Accountantskosten (zie toelichting hieronder)	256.653		146.204
Telefoon-, porto-, kopieer- en printkosten	188.518		223.355
ICT	2.371.678		3.080.425
Huishoudelijke kosten	11.447		15.390
Kantoorartikelen	7.232		7.832
Bestuurslasten (kosten Raad van Toezicht)	39.504		56.907
Aan- en verkoopkosten en bewaarloon effecten	109.598		91.847
Bankkosten	1.553		2.001
Communicatie en PR incl. drukwerk	188.237		195.798
Contributies en abonnementen	47.179		170.256
Verzekeringen	63.375		71.443
Overige	91.480		69.696
Totaal overige lasten	4.346.757	4.398.861	5.299.314

Zowel ten opzichte van begroting 2015 als realisatie 2014 is de realisatie 2015 van de *Overige lasten* lager uitgevallen. Voornaamste oorzaak is het zo veel mogelijk rechtstreeks toerekenen van de directe kosten aan de betreffende stichting binnen de groep.

Accountantskosten

De ten laste van het boekjaar gebrachte kosten van de externe accountant en de accountantsorganisatie en het gehele netwerk waartoe deze accountantsorganisatie behoort, zijn als volgt voor de groep:

(in euro's)

	2015		Totaal
	Ernst & Young Accountants LLP	Overig Ernst & Young	
Onderzoek van de jaarrekening	235.381	-	235.381
Andere controleopdrachten	21.272	-	21.272
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
Andere niet-controlediensten	-	304.505	304.505
Totaal	256.653	304.505	561.158

(in euro's)

	2014		Totaal
	Ernst & Young Accountants LLP	Overig Ernst & Young	
Onderzoek van de jaarrekening	114.139	-	114.139
Andere controleopdrachten	32.065	-	32.065
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
Andere niet-controlediensten	-	168.203	168.203
Totaal	146.204	168.203	314.407

Financiële baten en lasten (32)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Opbredingen van overige vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	466.087		623.793
Overige rentebaten en soortgelijke opbrengsten	45.205		57.332
Waardeveranderingen van overige vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	699.734		950.973
Rentelasten en soortgelijke kosten uit hoofde van groepsmaatschappijen	(27.071)		(52.500)
Overige rentelasten en soortgelijke kosten	-		-
Totaal	1.183.955	950.000	1.579.598

De *Financiële baten en lasten* waren voorzichtigheidshalve begroot op € 1,0 mln. positief. Werkelijk gerealiseerd in 2015 is een bedrag van € 1,2 mln. Hierin is het feitelijke koersresultaat meegenomen. Er zijn geen rentelasten geactiveerd.

Aandeel in resultaat van deelnemingen (33)

(in euro's)

	2015	begroting 2015	2014
Resultaat uit liquidatie BV Werkgever	-	-	(173)

Verbonden partijen (model E RJO)

<i>Naam</i>	<i>Juridische vorm 2014</i>	<i>Statutaire zetel</i>	<i>Code activiteiten</i>	<i>Eigen vermogen 31-12-2015 EUR</i>	<i>Resultaat jaar 2015 EUR</i>	<i>Art 2:403 BW</i>	<i>Deelname</i>	<i>Consolidatie</i>
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	stichting	Rotterdam	Overige	13.332.908	847.640	nee	100%	ja
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	stichting	Rotterdam	Overige	1.724.944	(285.446)	nee	100%	ja

Ondertekening van de jaarrekening

Gouda, 23 mei 2016

Voorzitter Raad van Bestuur:

Voorzitter Raad van Toezicht:

drs. Th.N. de Boer

drs. P.C. van den Brink

Raad van Bestuur:

H. de Bruijn

9.5 Overige gegevens

Voorstel resultaatbestemming 2015

Voorgesteld wordt het resultaat over 2015 ad € 1.074.759 als volgt te bestemmen.

(in euro's)

Toevoeging algemene reserve (publiek)	2.517.730	
Onttrekking bestemmingsreserve koersverschillen (publiek)	(1.442.971)	
	<hr/>	
Resultaat		1.074.759
		<hr/> <hr/>

Het voorstel voor de resultaatbestemming is reeds in de jaarrekening verwerkt.

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2016 is een overeenkomst gesloten met een projectontwikkelaar over de verkoop van een perceel in Rotterdam. De opbrengst, nadat de saneringskosten hierop in mindering zijn gebracht, wordt geraamd op € 1,3 miljoen. Ontbindende voorwaarde is de bestemmingswijziging door de gemeente.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Koninklijke Auris Groep

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2015 van Stichting Koninklijke Auris Groep te Rotterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2015 en de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het bestuur is voorts verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 2 van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van die relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Koninklijke Auris Groep per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat de bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393, lid 5 onder e en f van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3 Jaarverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015 is opgesteld, en of de in artikel 2:392, lid 1 onder b tot en met h van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391, lid 4 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Rotterdam, 30 mei 2016

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. M. Verschoor RA